

การวิเคราะห์คำพิพากษาศาลฎีกาที่วางบรรทัดฐาน

การชี้แนะพนักงานหลักฐานในคดีอาญาและ

การวินิจฉัยชี้แนะพนักงานหลักฐาน

4.1 การวางบรรทัดฐานในเรื่องพยานหลักฐานที่มีน้ำหนักน้อย

จากการวิเคราะห์คำพิพากษาศาลฎีกาในคดีอาญา แนวบรรทัดฐานคำพิพากษาศาลฎีกาที่วางหลักไว้โดยเฉพาะในเรื่องพยานหลักฐานที่มีน้ำหนักน้อยได้แก่ พยานบอกเล่าที่ศาลรับฟังและคำชี้ขาดของผู้ร่วมกระทำความคิด ซึ่งแยกพิจารณาได้ ดังนี้

4.1.1 พยานบอกเล่าที่ศาลรับฟัง พยานบอกเล่าที่ศาลรับฟังเป็นไปตามข้อยกเว้นในการรับฟังพยานบอกเล่าตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 95 (2) ที่มีบัญญัติให้รับฟังพยานบอกเล่าได้ในกรณีที่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายอนุญาตให้รับฟังได้โดยชัดแจ้งหรือศาลมีคำสั่งให้รับฟังได้ ซึ่งนำมาใช้ในคดีอาญาโดยอนุโลม ทั้งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 พยานหลักฐานที่น่าจะพิสูจน์ได้ว่าจำเลยมีผิดหรือบริสุทธิ์คู่ความยอมอ้างเป็นพยานหลักฐานได้ทั้งสิ้น เมื่อไม่มีกฎหมายห้ามมิให้รับฟัง ศาลจึงอาจใช้ดุลพินิจรับฟังพยานบอกเล่าในบางกรณีประกอบพยานหลักฐานอื่นของโจทก์เพื่อพิสูจน์ความผิดของจำเลยได้ เมื่อพยานบอกเล่านั้นกล่าวถึงข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นอย่างมีเหตุผล (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2456/2526, 1522/2528) เช่น คำให้การของพยานในชั้นสอบสวน (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3065/2526) คำรับสารภาพของจำเลยในชั้นสอบสวน (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1172/2510) คำกล่าวของผู้ถูกทำร้ายก่อนตาย (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 314/2515) หรือคำกล่าวที่เป็นส่วนหนึ่งของเหตุการณ์ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 304/2500) เป็นต้น พยานบอกเล่าตามความหมายในมาตรา 95 (2) ดังกล่าวเน้นที่ตัวบุคคลผู้มาเบิกความว่าจะต้องได้เห็น ได้ยินหรือทราบข้อความมาเองโดยตรง ทำให้ดูเสมือนว่าพยานบอกเล่ามิได้เฉพาะพยานบุคคลเท่านั้น มิอาจเป็นพยานเอกสารหรือกิริยาท่าทาง แต่ความเป็นจริงแล้วศาลก็รับรู้ว่

เอกสารนี้อาจเป็นพยานบอกเล่าได้¹ เช่น คำพิพากษาฎีกาที่ 692/2499 วินิจฉัยว่าคำให้การของพยานในชั้นสอบสวนเป็นพยานบอกเล่า เป็นต้น พยานบอกเล่าเป็นพยานหลักฐานที่มีน้ำหนักน้อย (คำพิพากษาฎีกาที่ 1769/2509, 2544/2530, 758/2536, 771/2536) และในคดีอาญาลาพักแต่พยานอื่นเป็นคำบอกเล่าไม่มีน้ำหนักให้พอรับฟังลงโทษจำเลยได้ ต้องมีพยานหลักฐานอื่น ๆ ประกอบ² (คำพิพากษาฎีกาที่ 676/2529, 762/2536, 2649/2537) เหตุที่พยานบอกเล่ามีน้ำหนักน้อยเนื่องจากเป็นพยานที่ไม่ได้ผ่านกระบวนการพิจารณาคดีที่จะต้องกระทำต่อหน้าศาลและจำเลย (คำพิพากษาฎีกาที่ 1264/2514, 2910/2519, 627/2524, 2358/2525) หรือเป็นพยานที่ไม่ได้สาบานตนตามลัทธิศาสนาหรือจารีตประเพณีหรือกล่าวคำปฏิญาณต่อหน้าศาลและมีได้ผ่านการถามค้านเพื่อค้นหาข้อเท็จจริงโดยละเอียด (คำพิพากษาฎีกาที่ 676/2529, 81/2530, 3785/2532) พยานบอกเล่าที่ศาลรับฟังที่ปรากฏในคำพิพากษาฎีกาส่วนใหญ่มักจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคำให้การของพยานในชั้นสอบสวน คำรับสารภาพของจำเลยในชั้นสอบสวนและคำบอกกล่าวของผู้ถูกทำร้ายก่อนตาย

ก. คำให้การของพยานในชั้นสอบสวน คำให้การของพยานในชั้นสอบสวนอาจแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือคำให้การของพยานซึ่งได้แก่ประจักษ์พยานหรือพยานแวดล้อมกรณีประเภทหนึ่งกับคำให้การของผู้ต้องหาอีกประเภทหนึ่ง คำให้การของพยานที่ดี คำให้การของผู้ต้องหาที่ดีเป็นผลจากการที่กฎหมายบังคับให้มีการสอบสวนก่อนซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญในการฟ้องคดีอาญาต่อศาล³ กระบวนการสอบสวนจึงทำให้มีการสอบคำให้การของพยานบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการรวบรวมพยานหลักฐานซึ่งพนักงานสอบสวนได้ทำไปเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา เพื่อที่จะทราบถึงข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิดและเอาตัวผู้กระทำผิดมาฟ้องลงโทษ⁴ นอกจากนี้ในการสอบสวนผู้ต้องหากฎหมายยังกำหนดให้พนักงานสอบสวนแจ้งข้อหาแก่ผู้ต้องหาและสอบคำให้การผู้ต้องหา

1 ใสภณ รัตนากร, คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน, หน้า 244.

2 อุพรเพชร วิชิตชลชัย, คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน, หน้า 165. และดู ใสภณ รัตนากร, คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน, หน้า 396.

3 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 120.

4 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 2 (11).

และต้องบอกให้ทราบก่อนว่าถ้อยคำที่ผู้ต้องหากล่าวอาจใช้เป็นพยานหลักฐานยืนยันเขาในชั้นพิจารณาได้ เมื่อผู้ต้องหาเต็มใจให้การอย่างใดก็จดคำให้การไว้ ถ้าผู้ต้องหาไม่เต็มใจให้การเลยก็ให้บันทึกไว้⁵ คำให้การของผู้ต้องหาจึงต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจ กฎหมายห้ามมิให้พนักงานสอบสวนทรมานหรือจัดให้ทรมานอย่างใด ๆ ซึ่งเป็นการล่อลวงหรือขู่เข็ญหรือให้สัญญากับผู้ต้องหาเพื่อจงใจให้เขาให้การอย่างใด ๆ ในเรื่องที่ต้องหา⁶ ในการสอบสวนพยานอื่นก็เช่นเดียวกันประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 133 บัญญัติห้ามมิให้พนักงานสอบสวนตักเตือน พูตให้ทำใจ หรือชักลอบอุบายอื่นเพื่อมิให้ผู้ใดกล่าวถ้อยคำซึ่งอยากจะทำด้วยความเต็มใจ เกี่ยวกับคำให้การของพยานในชั้นสอบสวนนี้มีคำพิพากษาฎีกาที่วินิจฉัยว่ากรณีที่ยานเคยให้การในชั้นสอบสวนแล้วมาเบิกความต่อศาลด้วยตนเอง คำให้การชั้นสอบสวนที่ขัดกับคำเบิกความในชั้นศาลเป็นพยานบอกเล่า (คำพิพากษาฎีกาที่ 2609/2532, 63/2533) ซึ่งมีนักกฎหมายบางท่านไม่เห็นด้วยโดยเห็นว่าการที่ยานเบิกความโดยเล่า เรื่อง เหตุการณ์ทั้งหมดที่ตนได้ประสบพบเห็นหรือกระทำมาจะตรงหรือไม่ตรงกับสิ่งที่ตนเคยให้การหรือพูดไว้บางครั้งก่อน ๆ ก็ไม่ทำให้สิ่งที่ตนเคยให้การหรือพูดไว้เป็นพยานบอกเล่า กรณีจะเป็นพยานบอกเล่าเมื่อเจ้าของถ้อยคำนั้นไม่ได้มาเบิกความต่อศาลแต่มีบุคคลอื่นนำถ้อยคำนั้นมาถ่ายทอดให้ศาลรับรู้อีกชั้นหนึ่ง กรณีตามฎีกาจึงเป็นเรื่องของการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานว่าศาลจะเชื่อคำเบิกความของพยานในชั้นศาลหรือคำให้การของพยานในชั้นสอบสวน⁷

แนวบรรทัดฐานคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยว่าคำให้การของพยานในชั้นสอบสวนเป็นพยานบอกเล่าที่มีน้ำหนักน้อย ลัพพังแต่คำให้การของพยานในชั้นสอบสวนไม่พอฟังลงโทษจำเลยจะต้องมีพยานอื่นประกอบ ในการวินิจฉัยว่าเป็นพยานหลักฐานที่มีน้ำหนักน้อย คำพิพากษานในแต่ละเรื่องอาจใช้ถ้อยคำแตกต่างกัน บางเรื่องใช้ถ้อยคำว่าเป็นพยานหลักฐานที่มีน้ำหนักน้อย บางเรื่องใช้ถ้อยคำว่าเป็นพยานหลักฐานที่ไม่มีน้ำหนักพอฟังลงโทษจำเลยหรือบางเรื่องใช้ถ้อยคำว่าเป็นพยานหลักฐานที่ต้องรับฟังประกอบพยานหลักฐานอื่น เช่น คำให้การของพยานในชั้นสอบสวนเป็นพยาน

⁵ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134.

⁶ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 135.

⁷ พรเพชร วิชิตชลชัย, คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน, หน้า 169.

บอกเล่า เมื่อไม่ได้ตัวผู้ให้การมาเบิกความที่ศาลเพราะตายเสียก่อนก็อาจใช้ได้ แต่มีน้ำหนักน้อย และใช้ประกอบคำเบิกความพยานอื่นได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 692/2499) หากมีเพียงพยานที่ให้การไว้ในชั้นสอบสวนเท่านั้นไม่พอฟังลงโทษจำเลย (คำพิพากษาฎีกาที่ 3785/2532) คำให้การชั้นสอบสวนของผู้เสียหายที่โจทก์ไม่ได้นำตัวมาเบิกความในชั้นศาลอาจรับฟังประกอบพยานหลักฐานอื่นของโจทก์ได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 799/2537) เป็นต้น ในกรณีที่มีพยานประกอบอื่นรับฟังได้แม้ไม่มีประจักษ์พยานก็ลงโทษจำเลยได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 365/2529) คำพยานชั้นสอบสวนที่รับฟังลงโทษจำเลยไม่ได้นั้น แม้จำเลยจะยอมให้ถือคำให้การชั้นสอบสวนของพยานนั้นเป็นคำเบิกความของพยานในชั้นศาลก็รับฟังลงโทษจำเลยไม่ได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 1264/2514)

ข้อที่น่าสังเกตคือในกรณีคำให้การพยานในชั้นสอบสวนขัดกับคำเบิกความในชั้นศาล บางกรณีศาลก็เชื่อคำให้การของพยานในชั้นสอบสวน เป็นความจริงยิ่งกว่าคำเบิกความในชั้นศาล และรับฟังคำให้การของพยานในชั้นสอบสวนประกอบพยานหลักฐานอื่น ๆ (คำพิพากษาฎีกาที่ 4815/2528, 3287/2531, 63/2533) บางกรณีศาลก็เชื่อคำเบิกความของพยานในศาล มากกว่าคำให้การในชั้นสอบสวน (คำพิพากษาฎีกาที่ 4344-4345/2528, 121/2530) จึงเป็นเรื่องที่ศาลจะชั่งน้ำหนักเปรียบเทียบว่าควรเชื่อคำให้การในชั้นสอบสวนหรือคำเบิกความในชั้นศาลโดยพิจารณาความสมเหตุสมผล ความสอดคล้องขัดแย้งกับพยานอื่นประกอบ เช่น มีเหตุที่น่าเชื่อว่าพยานให้การในชั้นศาลเพื่อช่วยเหลือจำเลยให้พ้นผิด ศาลจึงเชื่อคำให้การพยานในชั้นสอบสวนมากกว่าคำเบิกความในชั้นศาล (คำพิพากษาฎีกาที่ 4815/2528)

๗. คำรับสารภาพของจำเลยในชั้นสอบสวน คำรับสารภาพของจำเลยในชั้นสอบสวน เป็นคำรับชนิดหนึ่ง ซึ่งผู้ต้องหาได้รับกับพนักงานสอบสวนว่าตนได้กระทำความผิดทางอาญา ที่เรียกว่าเป็นคำรับสารภาพของจำเลยก็เพราะคำรับสารภาพนี้โจทก์มักจะนำสืบเพื่อแสดงให้เห็นว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริงเพราะจำเลยได้ให้การรับกับพนักงานสอบสวน คำรับสารภาพของจำเลยในชั้นสอบสวนจึงเป็นพยานบอกเล่าชนิดหนึ่งซึ่งศาลยอมให้นำสืบได้⁸ คำรับสารภาพของจำเลยในชั้น

⁸ โรสภณ รัตนากร, คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน, หน้า 175.

สอบสวนจะต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจ กล่าวคือจะต้องอยู่ในหลักเกณฑ์ตามที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 134, 135 ได้บัญญัติไว้ เช่นเดียวกับในเรื่องคำให้การของผู้ต้องหาในชั้นสอบสวนตามที่กล่าวแล้ว

คำรับสารภาพของจำเลยในชั้นสอบสวนหากจำเลยให้การปฏิเสธในชั้นศาลพนักงานอัยการโจทก์จะนำคำรับสารภาพของจำเลยในชั้นสอบสวนเสนอต่อศาลเพื่อพิสูจน์ความผิดของจำเลย เพราะคำรับสารภาพของจำเลยในชั้นสอบสวนอาจยืนยันจำเลยในชั้นพิจารณาได้ หากมีพยานหลักฐานประกอบฟังได้ว่า เป็นการรับสารภาพโดยสมัครใจและตามความสัตย์จริง (คำพิพากษาฎีกาที่ 1559/2508, 1172/2510) คำพิพากษาฎีกาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าคำรับสารภาพในชั้นสอบสวนจะมีน้ำหนักก็ต่อเมื่อโจทก์นำสืบพยานหลักฐานประกอบ ฟังได้ว่าจำเลยให้การรับสารภาพด้วยความสมัครใจและตามความสัตย์จริง เกี่ยวกับน้ำหนักแห่งความน่าเชื่อถือของคำให้การรับสารภาพของจำเลยในชั้นสอบสวน คำพิพากษาฎีกาได้วางบรรทัดฐานไปในแนวที่ว่าคำรับสารภาพของจำเลยในชั้นสอบสวน (ซึ่งต่อมาจากจำเลยให้การปฏิเสธในชั้นศาล) รับฟังได้ในฐานะพยานนอกเล่า แต่มีน้ำหนักน้อย ลำพังแต่เพียงคำรับสารภาพเช่นนี้ไม่เพียงพอที่จะรับฟังลงโทษจำเลยได้ต้องมีพยานหลักฐานอื่น ๆ ประกอบ เช่น คำรับสารภาพของจำเลยในชั้นสอบสวนรับฟังเป็นพยานหลักฐานประกอบการลงโทษได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 229/2481) คำรับสารภาพในชั้นสอบสวนของจำเลยเป็นพยานหลักฐานหนึ่งของโจทก์ ชั้นพิจารณาจำเลยปฏิเสธเมื่อพยานหลักฐานที่โจทก์นำสืบยังไม่พอฟังว่าจำเลยกระทำผิดจะฟังแต่คำรับในชั้นสอบสวนลงโทษจำเลยไม่ได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 1734/2516) คำให้การรับสารภาพของจำเลยในชั้นสอบสวนเป็นพยานนอกเล่า พนักงานสอบสวนดำเนินการไปฝ่ายเดียว โดยฝ่ายจำเลยไม่มีโอกาสโต้แย้งคัดค้าน แม้ไม่มีกฎหมายห้ามมิให้รับฟังแต่ก็มีน้ำหนักน้อย โจทก์จะต้องมีพยานอื่นมาสืบประกอบจึงจะมีน้ำหนักเพียงพอลงโทษจำเลยได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 154/2538) เป็นต้น

การที่ศาลยอมรับฟังคำรับสารภาพของจำเลยในชั้นสอบสวนเช่นนี้ ผู้เขียนเห็นว่า เป็นเพราะหากไม่มีการลดคุณค่าของน้ำหนักแห่งคำรับสารภาพดังกล่าว ก็จะกลายเป็นว่าคดีอาญาใดก็ตามที่จำเลยให้การรับสารภาพในชั้นสอบสวน ถึงแม้ต่อมาในชั้นศาลจำเลยจะให้การปฏิเสธ ก็ไม่มีทางที่จะหลุดพ้นจากการถูกศาลพิพากษาลงโทษไปได้ ศาลฎีกาจึงให้น้ำหนักหรือความน่าเชื่อถือพยานที่เป็นคำรับสารภาพของจำเลยในชั้นสอบสวนน้อย จะต้องมีพยานหลักฐานอื่นมาฟังประกอบจึงจะรับฟังลงโทษจำเลยได้

ค. คำกล่าวของผู้ถูกทำร้ายก่อนตาย คำกล่าวของผู้ถูกทำร้ายก่อนตายหมายถึงคำกล่าวซึ่งผู้ตายได้ระบุและบอกกล่าวก่อนตายถึงนามผู้ทำร้าย สาเหตุและพฤติการณ์แห่งการทำร้าย อันเป็นเหตุให้ผู้ตายถึงแก่ความตาย รับฟังได้เฉพาะในคดีอาญาที่เป็นการกระทำความผิดต่อชีวิตหรือความผิดอื่น ๆ ที่มีความตายเป็นองค์ประกอบด้วย เช่น ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ หรือวิวาท เป็นเหตุให้เกิดความตาย⁹

เงื่อนไขของคำบอกกล่าวของผู้ถูกทำร้ายก่อนตายจึงสรุปได้ ดังนี้

1. รับฟังได้เฉพาะในคดีอาญาประเภทคดีความผิดต่อชีวิตหรือความผิดที่มีความตายเกิดขึ้นด้วย
2. รับฟังได้เฉพาะนามผู้ฆ่า สาเหตุและพฤติการณ์แห่งการฆ่าเท่านั้น เรื่องอื่น ๆ แม้จะพูดในขณะเดียวกันก็รับฟังไม่ได้
3. ผู้ตายกล่าวข้อความนั้นในขณะที่ยังรู้สึกตัวแล้วว่าตนใกล้จะตาย ไม่มีความหวังว่าจะรอด
4. ผู้ตายจะต้องถึงแก่ความตายจริง ๆ ในเวลาต่อมา แต่จะถึงแก่ความตายเร็วหรือช้าเพียงใดไม่สำคัญหรือจะถึงแก่ความตายเพราะเหตุใดก็ไม่สำคัญ ข้อสำคัญต้องถึงแก่ความตายก่อนเข้าเบิกความ¹⁰ คำพิพากษาฎีกาที่ 353/2530 วินิจฉัยว่าเกณฑ์สำคัญประการหนึ่งที่จะให้รับฟังคำบอกกล่าวของผู้ตาย คือ ผู้ตายต้องระบุชื่อผู้ทำร้ายในขณะที่ผู้ตายรู้ตัวว่าหมดหวังว่าจะมีชีวิตรอดอยู่ ทั้งนี้เพราะคนที่รู้สึกตัวว่าหมดหวังจะมีชีวิตรอดอยู่ได้แล้วกล่าวถ้อยคำใดนั้นก็ถือว่าการกล่าวโดยสัจแล้วและไม่ต้องการกล่าวเท็จก่อเวรกรรมอีกต่อไป ส่วนจะถึงแก่ความตายเมื่อใดหาเป็นข้อสำคัญไม่ ดังนี้ แม้คำบอกกล่าวของผู้ตายระบุชื่อจำเลยที่ 1 เป็นผู้ทำร้ายผู้ตาย แต่เมื่อไม่ได้ความว่าผู้ตายกล่าวในขณะที่รู้ตัวว่าหมดหวังจะมีชีวิตรอดอยู่ได้หรือไม่แล้ว จึงขาดเกณฑ์สำคัญที่รับฟังคำบอกกล่าวของผู้ตายได้ แม้ผู้ตายจะสิ้นใจในอีก 10 นาทีต่อมาก็ตาม

⁹ มยุรี จามิกรานนท์, "การรับฟังพยานบอกเล่าของศาลไทย," หน้า 190.

¹⁰ เข็มชัย ชุตินวงศ์, คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน, หน้า 167-168.

ปัญหาเกี่ยวกับน้ำหนักคำบอกกล่าวของผู้ถูกทาร้ายก่อนตายนั้น แนวบรรทัดฐานคำพิพากษาฎีกาโดยทั่วไปวินิจฉัยว่าคำบอกกล่าวของผู้ถูกทาร้ายก่อนตายถือเป็นเพียงพยานหลักฐานที่จะต้องพิจารณาประกอบกับหลักฐานอื่น¹¹ เช่น คำของผู้ถูกยิงระบุตัวผู้ยิงเมื่อถูกยิงใหม่ ๆ อีก 1 ชั่วโงมก็ตาย ฟังได้ว่าคำบอกเล่าของผู้ตายเป็นความจริงได้ และเมื่อฟังประกอบกับพยานหลักฐานอื่น ๆ จึงฟังลงโทษจำเลยได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 140/2519) คำบอกเล่าของผู้ตายเพียงปากเดียวแม้จะพูดในขณะที่รู้ตัวว่าจะตาย ถ้าไม่มีพยานประกอบให้ฟัง เชื่อถือก็ไม่อาจรับฟังลงโทษจำเลยได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 2081/2531) เป็นต้น

ในการให้น้ำหนักความน่าเชื่อถือคำกล่าวของผู้ถูกทาร้ายก่อนตายศาลจะต้องพิจารณาพฤติการณ์แห่งพยานหลักฐานในคดีว่าควรเชื่อคำกล่าวของผู้ตายแค่ไหน เพียงใด เช่น เห็นว่าผู้ตายเห็นคนร้ายในที่มีแสงสว่างจากดวงจันทร์เท่านั้น ความผิดพลาดอาจมีขึ้นได้ ผู้ตายอาจจำผิดพลาดหรือมีอุปาทานก็ได้ การระบุชื่อคนร้ายของผู้ตายเป็นพยานหลักฐานอย่างหนึ่งที่ใช้ประกอบพยานหลักฐานอื่นให้มีน้ำหนักมั่นคงยิ่งขึ้น เมื่อพยานหลักฐานอื่นไม่ยืนยันว่าจำเลยเป็นคนร้าย คำของผู้ตายโดยลำพังจึงไม่มีน้ำหนักให้ฟังว่าจำเลยเป็นคนร้ายรายนี้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 762/2514)

ง. พยานบอกเล่าที่ศาลรับฟังอื่น ๆ พยานบอกเล่าที่ศาลรับฟังในคดีอาญานอกจากที่กล่าวมาแล้วที่พอจะปรากฏแนวคำพิพากษาฎีกาได้แก่คำกล่าวที่เป็นส่วนหนึ่งของเหตุการณ์ ซึ่งเป็นคำกล่าวในขณะที่เกิดเหตุหรือกระชั้นชิดกับเหตุและเป็นคำกล่าวซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของเหตุการณ์อันเป็นประเด็นแห่งคดี เช่น ผู้ที่ถูกทาร้ายระบุชื่อคนร้ายทันทีที่ถูกทาร้าย เป็นต้น แนวคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยว่าเป็นพยานหลักฐานที่รับฟังประกอบพยานหลักฐานอื่น (คำพิพากษาฎีกาที่ 304/2500, 308/2510, 90/2531) และคำรับที่เป็นปฏิปักษ์ต่อประโยชน์ของคู่ความ ซึ่งเป็นคำกล่าวที่ทำให้ตนเองเสียประโยชน์ เช่นการที่คนร้ายรับต่อบุคคลอื่นว่าได้กระทำความผิด เป็นต้น แนวคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยว่าเป็นพยานหลักฐานที่รับฟังประกอบพยานหลักฐานอื่น (คำพิพากษาฎีกาที่ 1239/2527, 3280/2528, 2422/2531) ซึ่งหมายความว่า เป็นพยานหลักฐานที่โดยลำพังตัวของ

11 วิษณุ เครืองาม, "ทฤษฎีคำบอกเล่าของผู้ตายในกฎหมายลักษณะพยาน," วารสารกฎหมายจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2 (พฤษภาคม 2519) 2 : 35.

มันเองแล้วว่ามีน้ำหนักพอที่จะรับฟังลงโทษจำเลย จะต้องพยานหลักฐานอื่น ๆ ประกอบ

4.1.2 **คำสั่งทอของผู้ร่วมกระทำความคิด** คำสั่งทอมีช้อยคำในกฎหมาย แต่หมายถึงช้อยคำของผู้ร่วมกระทำความคิดในคดีอาญาที่กล่าวข้อความอันเป็นผลร้ายแก่ผู้กระทำความคิดด้วยกันเกี่ยวกับการกระทำความคิดนั้น คำสั่งทอจึงอาจเป็นคำกล่าวของผู้ถูกกล่าวหาที่ให้การต่อพนักงานสอบสวน หรืออาจเป็นคำเบิกความในศาลของผู้ร่วมกระทำความคิดในฐานะพยานโจทก์หรือในฐานะจำเลยร่วมก็ได้¹² คำสั่งทอของผู้ต้องหาซึ่งให้การไว้กับพนักงานสอบสวนที่ไม่ได้มาเบิกความในชั้นศาลนั้น หากโจทก์อ้างเป็นพยานหลักฐานในชั้นศาลก็มีฐานะ เป็นพยานบอกเล่า (คำพิพากษาฎีกาที่ 722/2534)

กรณีคำสั่งทอของผู้ร่วมกระทำความคิดที่มาเบิกความเป็นพยานโจทก์ที่ศาลนั้น เนื่องจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 232 บัญญัติห้ามมิให้โจทก์อ้างจำเลยเป็นพยานในเบื้องต้นจึงต้องพิจารณาก่อนว่าผู้ร่วมกระทำความคิดที่มาเบิกความเป็นพยานในชั้นศาลนั้นได้ถูกฟ้องหรือมีฐานะเป็นจำเลยในขณะ เบิกความในคดีนั้นหรือไม่ซึ่งมีข้อพิจารณา ดังนี้

ก. กรณีผู้ร่วมกระทำความคิดกับจำเลย แต่มิได้มีฐานะ เป็นจำเลยอยู่ในขณะที่จะเข้าเบิกความ อาจเป็นเพราะโจทก์ยังมีได้ฟ้องหรือฟ้องแล้วถอนฟ้อง หรือถอนฟ้องแล้วและศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดไปแล้ว บุคคลเหล่านี้โจทก์ยอมอ้างมาเป็นพยานได้ไม่ต้องห้าม (คำพิพากษาฎีกาที่ 331/2472, 227/2513, 2961/2522, 1425/2535)

ข. กฎหมายห้ามโจทก์อ้างจำเลยเป็นพยาน แต่มิได้ห้ามจำเลยเบิกความในฐานะพยานด้วยความสมัครใจ เช่น ในคดีที่มีจำเลยหลายคน การที่จำเลยคนหนึ่ง เข้าเบิกความเป็นพยานอาจขัดทอถึงจำเลยอื่นด้วยก็ได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 70/2497, 1014/2540) คำเบิกความของจำเลยที่รักปรารถหรือเสียหายแก่จำเลยอื่น จำเลยอื่นอาจซักค้านได้ตามประมวลกฎหมายวิธี

12 ธรรมนูญ รัตนากร, คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน, หน้า 401.

พิจารณาความอาญามาตรา 233

ค. ถ้าพยานคนนั้นเป็นเพียงผู้กระทำความผิดร่วมกับจำเลยแต่มิได้ถูกฟ้องเป็นจำเลยในคดีนี้ด้วย อาจเป็นเพราะอัยการโจทก์ใช้ดุลพินิจสั่งไม่ฟ้องเพื่อกันจำเลยบางคนไว้เป็นพยานกรณีเช่นนี้โจทก์ย่อมอ้างผู้กระทำความผิดที่กันไว้มาเป็นพยานได้ และศาลรับฟังพยานเช่นนี้ได้ไม่ถือเป็นคำจำกัดระหว่างจำเลย (คำพิพากษาฎีกาที่ 193/2483, 534/2512)¹³ แม้ผู้ร่วมกระทำความผิดซึ่งถูกฟ้องเป็นจำเลยในคดีหนึ่งจะมาเบิกความเป็นพยานโจทก์ในอีกคดีหนึ่งก็ไม่ถือว่าเป็นจำเลยในคดีหลัง คำจำกัดของพยานไม่ถือว่าเป็นคำจำกัดของจำเลยด้วยกัน ไม่ต้องห้ามโดยมาตรา 232 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (คำพิพากษาฎีกาที่ 331/2472, 1885/2523, 1513/2532)

คำจำกัดของผู้ร่วมกระทำความผิดนั้นแต่เดิมศาลไม่รับฟังเพราะถือว่าผู้กระทำความผิดยอมตกอยู่ในอิทธิพลของความกลัวหรือความหวัง คือกลัวว่าถ้าตนให้การว่าทำผิดก็จะได้รับโทษและหวังว่าถ้าตนให้การชดเชยว่าคนอื่นทำผิดก็อาจทำให้ตนเองรับโทษน้อยลงหรือพ้นโทษไปเลยดังนั้นคำให้การของจำเลยจึงไม่น่าเชื่อถือ¹⁴ และวินิจฉัยว่าคำจำกัดของผู้ร่วมกระทำความผิดรับฟังเป็นพยานหลักฐานลงโทษจำเลยอื่นในคดีเดียวกันไม่ได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 915/2478, 944/2500) จะฟังเป็นพยานหลักฐานได้ก็เฉพาะใช้ยืนยันตัวจำเลยผู้ให้การโดยเฉพาะเท่านั้น (คำพิพากษาฎีกาที่ 543/2509) แม้จะเป็นกรณีที่ผู้ชดเชยมิได้ถูกฟ้องด้วยก็ตามก็ใช้เป็นหลักฐานประกอบการพิจารณาเพื่อลงโทษจำเลยที่ถูกชดเชยไม่ได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 758/2487) ต่อมาแนวคำพิพากษาฎีกาได้เปลี่ยนไปโดยเห็นว่าไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายห้ามมิให้รับฟัง หากประกอบชอบด้วยเหตุผลศาลมีอำนาจรับฟังประกอบการพิจารณาได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 203/2531, 2802-2805/2531) แม้เป็นคำจำกัดของผู้ต้องหาด้วยกันในชั้นสอบสวนก็รับฟังประกอบพยานอื่นของโจทก์ให้มีน้ำหนักได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 2218/2531) และศาลฎีกาได้วางบรรทัดฐานว่า

13 เข็มชัย ชูติวงศ์, คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน, หน้า 238-239.

14 เรื่องเดียวกัน, หน้า 237.

คำชัดทอดของผู้ร่วมกระทำความคิดรับฟังได้แต่นี้มีน้ำหนักน้อย ล้ำพียงแต่คำชัดทอดของผู้ร่วมกระทำความคิดไม่เพียงพอที่จะรับฟังลงโทษจำเลย จะต้องรับฟังประกอบพยานหลักฐานอื่น เช่นคำเบิกความชัดทอดของผู้มีส่วนร่วมกระทำความคิดด้วยกันกับจำเลย เป็นคำพยานที่มีน้ำหนักน้อย โจทก์ต้องมีพยานอื่นประกอบจึงจะฟังลงโทษจำเลยได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 968/2529) ฉ. ติดต่อหามือปืนมายิงผู้เสียหายตามที่จำเลยที่ 1 ต้องการ ฉ. มีพฤติการณ์เป็นผู้ก่อให้ผู้อื่นกระทำความคิด แต่เมื่อโจทก์ได้ค้น ฉ. ไว้เป็นพยาน คำเบิกความของ ฉ. รับฟังได้แต่นี้มีน้ำหนักน้อย ต้องฟังพยานอื่นประกอบจึงจะรับฟังลงโทษจำเลยได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 1835/2532) คำเบิกความชัดทอดของผู้ต้องหาที่ถูกค้นไว้ เป็นพยานแม้จะมีจำนวนถึงสองปากก็ไม่มีน้ำหนักพอที่จะลงโทษจำเลยได้จะต้องมีพยานอื่นประกอบ (คำพิพากษาฎีกาที่ 401/2496, 3611/2528) เป็นต้น

มีข้อน่าสังเกตคือกรณีพยานโจทก์ไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าจำเลยกระทำความผิด แม้จะมีพยานจำเลยเบิกความเป็นโทษแก่จำเลยทำให้เห็นว่าจำเลยกระทำความผิด ศาลก็หยิบยกพยานหลักฐานดังกล่าวมาฟังลงโทษจำเลยไม่ได้เนื่องจากโจทก์เป็นฝ่ายกล่าวอ้างว่าจำเลยกระทำความผิดจึงต้องมีน้ำหนักที่พิสูจน์ความผิดของจำเลย (คำพิพากษาฎีกาที่ 937/2481, 209/2490, 153/2528)

4.2 การวางหลักในเรื่องพยานประกอบ (corroboration evidence)

ตามระบบวิธีพิจารณาคดีของไทยการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานเป็นหน้าที่ของศาลและตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 186 (6) การทำคำพิพากษาของศาลจะต้องแสดงเหตุผลในการตัดสินคดีทั้งในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย ในการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาข้อเท็จจริง ศาลจึงต้องแสดงเหตุผลในการวินิจฉัยให้ปรากฏว่าพยานหลักฐานชิ้นใดมีน้ำหนักแห่งความน่าเชื่อถือได้หรือไม่ เพียงใด และเมื่อพิเคราะห์พยานหลักฐานทั้งหมดแล้วเชื่อได้ว่าข้อเท็จจริงเป็นอย่างไร ด้วยเหตุนี้ศาลฎีกาจึงได้วางหลักเกี่ยวกับการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานในคดีอาญาขึ้นมาประการหนึ่งเรียกว่าพยานประกอบ ซึ่งหมายถึงพยานหลักฐานที่มีข้อบกพร่องบางประการจึงมีน้ำหนักน้อย ล้ำพียงแต่พยานประเภทนั้นประเภทเดียวไม่มีน้ำหนักให้พอรับฟังลงโทษจำเลยได้ แต่ถ้ามีพยานหลักฐานอื่นมาประกอบ (ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นประจักษ์พยาน

แต่อาจเป็นพยานแวดล้อมกรณี พยานเอกสาร พยานวัตถุ) ก็สามารถรับฟังลงโทษจำเลยได้ 15 พยานหลักฐานประกอบจึงเป็นพยานที่ประกอบหรือสนับสนุนพยานหลักฐานอื่นให้น่าเชื่อถือหรือมีน้ำหนักเพิ่มขึ้น 16 พยานหลักฐานที่มีน้ำหนักน้อยได้แก่ คำรับสารภาพของจำเลยในชั้นสอบสวน 17 คำให้การของพยานในชั้นสอบสวน 18 คำคัดทอของผู้ร่วมกระทำความผิด 19 เป็นต้น

พยานประกอบตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาของไทยคล้ายคลึงกับหลักในเรื่องพยานประกอบ (corroboration) ตามกฎหมายคอมมอนลอว์ซึ่งหมายถึงการหาพยานหลักฐานซึ่งมีแนวโน้มที่จะยืนยันความจริง 20 หรือความถูกต้องแน่นอนของพยานหลักฐานอื่นในรายละเอียดที่สำคัญ 21 โดยพยานประกอบจะต้องรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ ที่สำคัญจะต้องมีที่มาเป็นอิสระแยกต่างหากจากพยานหลักฐานอื่นซึ่งตัวมันจะไปสนับสนุนเนื่องจากพยานไม่สามารถยืนยันหรือสนับสนุนตัวเองได้ 22 และพยานที่จะนำมาประกอบจะต้องบ่งชี้ว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิด (Implication of accused) นั่นคือจะต้องแสดงให้เห็นว่าความผิดนั้นได้ถูกก่อขึ้นและจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดนั้น 23 ในเรื่องพยานประกอบตามกฎหมายคอมมอนลอว์ของอังกฤษมีกรณีที่กฎหมายบังคับว่า พยานหลักฐานที่จะฟังเพื่อลงโทษจำเลยนั้นจะต้องมีพยานประกอบ เช่นในเรื่องคดีความผิดฐานเบียดความเท็จหรือขับรถเร็วเกินอัตรา เป็นต้น และกรณีที่ศาลจะต้องมีคำเตือนคณะลูกขุนว่า

15 พรเพชร วิชิตชลชัย, คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน, หน้า 338.

16 โสภณ รัตนากร, คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน, หน้า 394.

17 คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 85/2484, 165/2503, 1662/2514, 656/2519, 330/2536

เป็นต้น

18 คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1769/2509, 3065/2526, 992/2527, 2544/2530 เป็นต้น

19 คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2001/2514, 1885/2523, 968/2529, 1835/2532 เป็นต้น

20 G.D. Nokes, An Introduction to Evidence, p.500.

21 R.V. Baskerville (1916) 2 K.B.658.

22 John A. Andrews, Criminal Evidence, p 265.

23 R.V. Baskerville (1916) 2 K.B.658.

เป็นการอันตรายมากหากลูกขุนจะตัดสินว่า จำเลยได้กระทำความผิดโดยอาศัยพยานหลักฐานที่ปราศจากพยานประกอบ ซึ่งกรณีหลังนี้ไม่เข้มงวดเหมือนกรณีแรกกล่าวคือแม้ลูกขุนจะได้รับคำเตือนถึงอันตรายจากพยานหลักฐานที่ปราศจากพยานประกอบแล้ว ลูกขุนก็สามารถตัดสินว่าจำเลยได้กระทำความผิดจากพยานหลักฐานที่ปราศจากพยานประกอบได้ หากเป็นที่พอใจโดยปราศจากข้อสงสัยตามสมควรว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดนั้น กรณีนี้จึงถือเป็นเพียงกฎในทางปฏิบัติ (rule of practice) เช่นในเรื่องคำให้การของพยานเด็ก เป็นต้น อย่างไรก็ตามบางเรื่อง เช่นคดีที่มีผู้สมคบกันกระทำความผิดมาให้การเป็นพยานเท็จ คำเตือนของศาลต่อคณะลูกขุนในเรื่องพยานประกอบจะมีผลดัง เช่นกฎหมายซึ่งหากไม่มีคำเตือนเช่นนั้นคำตัดสินของคณะลูกขุนจะถูกพิพากษากลับในศาลอุทธรณ์ สำหรับพยานประกอบของประเทศสหรัฐอเมริกามีคุณสมบัติบางประการต่างจากกฎหมายอังกฤษกล่าวคือ เพียงแต่มีเนื้อหาสาระที่จะช่วยยืนยันหรือสนับสนุนพยานหลักฐานให้น่าเชื่อถือได้ก็พอ ไม่จำเป็นต้องบ่งชี้ว่าจำเลยกระทำความผิดเช่นกฎหมายของอังกฤษ²⁴ พยานประกอบตามแนวคำพิพากษาฎีกาของไทยเห็นว่าน่าจะเทียบได้กับกฎในทางปฏิบัติ (rule of practice) ของอังกฤษกล่าวคือไม่ถือเป็นหลักกฎหมายผูกพันศาลอย่างเคร่งครัดแต่ไม่จำเป็นต้องมีสาระเป็น implication of accused อย่างกฎหมายอังกฤษ²⁵ คุณสมบัติพยานประกอบตามแนวคำพิพากษาฎีกาของไทยจึงต้องรับฟังได้ มีที่มาเป็นอิสระจากพยานหลักฐานที่จะต้องถูกประกอบและมีแนวโน้มที่จะพิสูจน์ได้ว่ามีการกระทำความผิดเกิดขึ้น²⁶ ส่วนจะต้องมีพยานประกอบมากน้อยเพียงใดไม่ได้กำหนดไว้ชัดเจนจึงเป็นเรื่องที่ศาลหรือผู้พิพากษาจะวินิจฉัยเป็นรายกรณีไป แนวบรรทัดฐานคำพิพากษาในเรื่องพยานประกอบวินิจฉัยว่าพยานที่มีน้ำหนักน้อยได้แก่ คำให้การของพยานในชั้นสอบสวน คำรับสารภาพของจำเลยในชั้นสอบสวน คำขัดท้อของผู้ร่วมกระทำความ

24 จริฎุ ภักดีธนากุล, "พยานปากต่อปากยืนยันกันในคดีอาญา : ปัญหาหนึ่งในการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐาน," หน้า 136.

25 เรื่องเดียวกัน, หน้า 137.

26 คำพิพากษาฎีกาที่ 381/2531 วินิจฉัยว่าพยานหลักฐานที่จะนำมาประกอบคำรับสารภาพจะต้องมีแนวโน้มที่จะพิสูจน์ได้ว่ามีการกระทำความผิดและจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดนั้นจริงตามคำรับสารภาพ

ผิดไม่อาจรับฟังลงโทษจำเลยได้โดยลำพังจะต้องมีพยานประกอบจึงจะรับฟังลงโทษจำเลยได้ 27

พยานประกอบคำให้การชั้นสอบสวนที่รับฟังลงโทษได้ เช่น คำให้การชั้นสอบสวนของพยานที่ไม่ได้ตัวมาสืบเพราะอิทธิพลของคนร้ายประกอบคำเบิกความของประจักษ์พยาน (คำพิพากษาฎีกาที่ 902/2527) พยานประกอบแม้ไม่มีประจักษ์พยานก็ลงโทษจำเลยได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 365/2529) คำให้การชั้นสอบสวนของประจักษ์พยานประกอบคำเบิกความของพนักงานสอบสวนและมารดาผู้เสียหายฟังลงโทษได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 351/2526) ประจักษ์พยานโจทก์เบิกความแตกต่างกับคำให้การในชั้นสอบสวน เมื่อพิจารณาบาดแผลผู้ตายประกอบคำให้การชั้นสอบสวนของประจักษ์พยานฟังลงโทษจำเลยได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 3407/2526) คำให้การของผู้เสียหายและประจักษ์พยานในชั้นสอบสวน คำรับสารภาพของจำเลยชั้นสอบสวนและคำชี้ขาดของผู้ร่วมกระทำความผิดที่เบิกความชั้นพิจารณาประกอบกันพอฟังว่าจำเลยกระทำความผิดตามฟ้อง (คำพิพากษาฎีกาที่ 968/2529)

พยานประกอบคำให้การชั้นสอบสวนที่รับฟังลงโทษไม่ได้ เช่น คำให้การในชั้นสอบสวนของผู้เสียหายที่ได้กระทำลับหลังจำเลยกับคำเบิกความของพนักงานสอบสวน ซึ่งเป็นเพียงพยานรับคำบอกเล่า (คำพิพากษาฎีกาที่ 627/2525, 3451/2535) คำให้การชั้นสอบสวนของประจักษ์พยานที่ไม่ได้มาเบิกความในศาลประกอบคำรับสารภาพของจำเลยชั้นสอบสวนแต่ปฏิเสธในชั้นพิจารณา (คำพิพากษาฎีกาที่ 3356/2526) พยานที่รับคำบอกเล่าของผู้เสียหายว่าจำเลยเป็นคนร้ายมาเบิกความประกอบคำให้การชั้นสอบสวนของผู้เสียหายและบันทึกการชี้ตัวจำเลยเป็นพยาน (คำพิพากษาฎีกาที่ 5394/2534)

ผู้เขียนเห็นว่ามิชอบนำสิ่งเกิดว่าตามคำพิพากษาฎีกาที่ 3356/2526 วินิจฉัยนี้หนักพยานหลักฐานของโจทก์ว่าคำให้การชั้นสอบสวนของประจักษ์พยานที่ไม่ได้มาเบิกความในศาลประกอบคำรับสารภาพของจำเลยชั้นสอบสวน แต่ปฏิเสธในชั้นพิจารณา รวม 2 ชั้น ซึ่งเป็นพยานบอกเล่ายังไม่พอฟังลงโทษว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิด แต่คำพิพากษาฎีกาที่ 968/2529 วินิจฉัยนี้หนักพยานหลักฐานของโจทก์ว่าคำให้การของผู้เสียหายและประจักษ์พยานในชั้นสอบสวน

27 คำพิพากษาฎีกาที่ 401/2496, 2001/2514, 656/2519, 1781/2522, 2813, 2814/2523, 968/2529, 6015/2531, 37/2538 เป็นต้น

คำรับสารภาพของจำเลยชั้นสอบสวน ซึ่งเป็นพยานบอกเล่าและคำชี้แจงของผู้ร่วมกระทำ ความผิดที่เบิกความในชั้นพิจารณารวม 3 ชั้น ประกอบกันพอฟังได้ว่าจำเลยกระทำ ความผิดตามฟ้อง หรือตามคำพิพากษาฎีกาที่ 902/2527 วินิจฉัยว่าคำให้การของพยานในชั้นสอบสวน ที่ไม่ได้ตัวมาสืบเพราะอิทธิพลของคนร้ายซึ่งเป็นพยานบอกเล่า 1 ชั้นประกอบคำเบิกความ ของประจักษ์พยานฟังลงโทษจำเลยได้

พยานประกอบคำรับสารภาพของจำเลยในชั้นสอบสวนที่รับฟังลงโทษได้จะต้องมี แนวโน้มที่จะพิสูจน์ได้ว่าได้มีการกระทำความผิดและจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดนั้นจริงตามคำ รับสารภาพ เช่น จำเลยให้การรับสารภาพทั้งชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนด้วยความสมัครใจ ทั้งยัง รับต่อผู้เสียหายว่าได้เอาทรัพย์สินของผู้เสียหายไปจริงดังนี้ พยานโจทก์ประกอบกันรับฟังลงโทษ จำเลยฐานลักทรัพย์ได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 2750/2513) จำเลยรับสารภาพในชั้นจับกุมและชั้น สอบสวนพร้อมกับนำเจ้าพนักงานตำรวจไปตรวจค้นและยึดเครื่องยนต์ และชิ้นส่วนอุปกรณ์ของ รถจักรยานยนต์ผู้เสียหายได้เป็นของกลาง คำรับสารภาพดังกล่าวแม้จะเป็นพยานบอกเล่า แต่เมื่อนำมาประกอบคำเบิกความของพยานโจทก์ซึ่งเป็นผู้จับกุมและสอบสวนพยานโจทก์จึงมีน้ำหนัก รับฟังลงโทษได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 381/2531)

พยานประกอบคำรับสารภาพของจำเลยในชั้นสอบสวนที่รับฟังลงโทษไม่ได้ เช่น พยานหลักฐานที่เป็นส่วนหนึ่งของคำรับสารภาพนั้น (คำพิพากษาฎีกาที่ 480/2496, 7562/2537) คำของเจ้าพนักงานผู้สอบสวนคำรับ ภายถ่ายและบันทึกการนำตัวผู้ต้องหาที่ เกิดเหตุประกอบ คำรับสารภาพหรือบันทึกการจับกุม คำให้การชั้นสอบสวนของจำเลยเป็นส่วนหนึ่งของคำรับสารภาพ จึงไม่ใช่พยานหลักฐานที่จะนำมาประกอบคำรับสารภาพให้เห็นว่าจำเลยกระทำความผิด (คำพิพากษา ฎีกาที่ 1162/2514, 2258/2533, 6370/2539)

มีข้อสังเกตว่าหลักที่ว่าพยานประกอบคำรับสารภาพจะต้องไม่ใช่คำของ เจ้าพนักงาน ผู้สอบสวนคำรับเนื่องจากเป็นส่วนหนึ่งของคำรับสารภาพนั้นมีคำพิพากษาฎีกาบาง เรื่องวินิจฉัยขัดแย้ง กับหลักดังกล่าว²⁸ ผู้เขียนเห็นว่าจากการพิเคราะห์รายละเอียดของคำพิพากษาฎีกาดังกล่าวพบว่า

²⁸ คำพิพากษาฎีกาที่ 623/2538 วินิจฉัยว่าจำเลยให้การรับสารภาพชั้นสอบสวน โดยสมัครใจและมีพนักงานสอบสวนเบิกความประกอบ ก็รับฟังคำให้การลงโทษจำเลยได้

มีพฤติการณ์แห่งคดีแตกต่างออกไปกล่าวคือ คำรับสารภาพของจำเลยเป็นไปอย่างละเอียดเป็นขั้นตอน มีเหตุมีผลต่อเนื่อง เชื่อมโยงกันครบแก่การเชื่อถือศาลฎีกาจึงรับฟังคำรับสารภาพของจำเลยประกอบคำเบิกความของพนักงานสอบสวนลงโทษจำเลย คำวินิจฉัยของศาลฎีกาฉบับนี้จึงสอดคล้องกับหลักที่ว่าแนวบรรทัดฐานคำพิพากษาฎีกาไม่ถือเป็นหลักกฎหมายที่เคร่งครัด หากมีเหตุผลที่หนักแน่นหรือมีพฤติการณ์พิเศษเฉพาะคดีเป็นอย่างอื่นศาลก็อาจวินิจฉัยไม่เป็นไปตามแนวบรรทัดฐานคำพิพากษาฎีกาได้

พยานประกอบคำชี้ขาดของผู้ร่วมกระทำความคิดไม่ถึงกับต้องมารับรองคำของผู้กระทำความคิดด้วยกันทุก ๆ ข้อ 29 พยานประกอบที่รับฟังลงโทษได้จะต้องเป็นพยานที่ยืนยันหรือสนับสนุนว่าจำเลยได้เกี่ยวข้องกับการกระทำผิด อาจเป็นพยานโดยตรงหรือพยานแวดล้อมกรณีซึ่งสนับสนุนคำของผู้กระทำผิดด้วยกันในข้อสำคัญบางประการที่ว่าได้มีการกระทำผิดจริงและจำเลยเป็นผู้กระทำผิดนั้น เช่น คำเบิกความของพยานโจทก์ผู้ร่วมกระทำผิดกับจำเลยกับคำรับสารภาพของจำเลยในชั้นสอบสวน และการที่จำเลยนั้นซึ่งเกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพชั้นสอบสวนรับฟังลงโทษจำเลยฐานปล้นทรัพย์ได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 2001/2514)

พยานประกอบคำชี้ขาดของผู้ร่วมกระทำความคิดที่รับฟังลงโทษไม่ได้ เช่น พยานประกอบที่เป็นผู้ร่วมกระทำความคิดอีกคนหนึ่งที่ถูกกันไว้เป็นพยาน (คำพิพากษาฎีกาที่ 401/2496, 3611/2528) คำชี้ขาดของผู้ร่วมกระทำความคิดประกอบคำเบิกความของพนักงานสอบสวนรับฟังลงโทษจำเลยไม่ได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 1120/2521)

การวางหลักในเรื่องพยานหลักฐานที่มีน้ำหนักน้อยและในเรื่องพยานประกอบมีประโยชน์ต่อกระบวนการยุติธรรมทางอาญาโดยจะช่วยให้ศาลและคู่ความที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีความมั่นใจและทราบชัดด้วยว่า ในสถานการณ์เช่นนี้น้ำหนักของพยานหลักฐานในคดีจะเป็นอย่างไร และตนควรจะทำหน้าที่ของตนไปในลักษณะใด เช่น โจทก์เมื่อเห็นว่ามีพยานหลักฐานที่มีน้ำหนักน้อยในสำนวนก็จำเป็นต้องหาพยานหลักฐานอื่นมาประกอบสำนวนคดีให้มีน้ำหนักยิ่งขึ้น ในส่วนของศาลจะทำให้ศาลชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานที่มีน้ำหนักน้อยด้วยความระมัดระวังไม่ลงโทษจำเลยด้วยพยานหลักฐานที่มีน้ำหนักน้อยโดยปราศจากพยานหลักฐานประกอบ ที่สำคัญเป็นการสอดคล้องกับ

29 ประพนธ์ ศาตะมาน, "การชั่งน้ำหนักพยานหลักฐาน," หน้า 860.

บทบัญญัติประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227 ที่ไม่ให้ลงโทษจำเลยจนกว่าจะได้ความชัดเจนว่ามีการกระทำความผิดโดยจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดจนปราศจากข้อสงสัยตามสมควร อย่างไรก็ตามก็ถือว่ามิใช่ข้อสงสัยว่าการวางหลักดังกล่าวมีผลเป็นการจำกัดดุลพินิจในการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานของศาล แต่ก็อาจอธิบายได้ว่าหลักเช่นนี้ไม่ได้ถือเป็นหลักกฎหมายที่ผูกพันอย่างเคร่งครัด หากมีเหตุผลที่สมควรและหนักแน่นหรือมีพฤติการณ์พิเศษเฉพาะคดีเป็นอื่น ศาลก็อาจวินิจฉัยโดยไม่ถือตามอย่างเคร่งครัดได้

4.3 การวิเคราะห์คำพิพากษาศาลฎีกาเกี่ยวกับการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานในคดีอาญา

4.3.1 คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4512/2530 ระหว่างพนักงานอัยการจังหวัดภูเก็ต โจทก์, นายโรสภณ กิจประสาน จำเลย

โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยฐานก่อให้เกิดผู้อื่นกระทำความผิดโดยการจ้างวานฆ่า เป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 84, 288, 289

จำเลยให้การปฏิเสธ

ศาลชั้นต้นพิพากษาว่าจำเลยกระทำความผิดตามฟ้อง ให้ลงโทษจำคุกจำเลย

จำเลยอุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน

จำเลยฎีกา

ศาลฎีกาพิเคราะห์พยานหลักฐานโจทก์จำเลยแล้วเห็นว่าข้อเท็จจริงเบื้องต้นฟังเป็นยุติว่า เมื่อวันที่ 10 เมษายน 2526 เวลา 14 นาฬิกาเศษ ได้มีคนร้ายใช้อาวุธปืนยิงนายแสงชัย หรือโหล่น ศักดิ์ศรีทวี และนายปรีดี สุจริตกุล ถึงแก่ความตาย ที่ตำบลทลมา อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต คดีมีปัญหาว่าจำเลยได้กระทำความผิดตามฟ้องหรือไม่ โจทก์มีพยานสำคัญ 2 ปาก คือจำสิบตำรวจชูป บุญราช และนายประทีป เกิดผล โดยจำสิบตำรวจชูปเบิกความว่าจำเลยและนายแสงชัยมีเรื่องบาดหมางกันเรื่องรับซื้อแร่ ในเดือนกุมภาพันธ์ 2526 แร่ของจำเลยถูกจับกุม จำเลยเข้าใจว่านายแสงชัยเป็นผู้ให้เบาะแสแก่เจ้าหน้าที่ ในเดือนเมษายน 2526 จำเลยขายแร่ให้นายแสงชัยในราคาห้าล้านบาทแต่ถูกจับกุมเสียก่อน เป็นเหตุให้นายแสงชัยและจำเลยได้เถียงกันเนื่องจากนายแสงชัยไม่รับผิดชอบเรื่องแร่ที่ถูกจับ ประมาณต้นเดือนเมษายน 2526

จำเลยนัดพยานนายประทีปและนายอาหมาดมาประชุมที่บ้านจำเลยหลายครั้ง เพื่อวางแผนฆ่า นายแสงชัยโดยให้นายชาติเป็นคนยิงและให้พยานขับรถ จำเลยได้มอบเงินค่าใช้จ่ายในการนี้ และพามีมือปืนไปจุดดักยิงที่ตำบลกลมา วันเกิดเหตุพยานได้ขับรถยนต์กระบะของจำเลยนำ นายชาติ นายอาหมาด พร้อมอาวุธปืน เอ็ม 16 และปืนสั้นขนาด .357 พร้อมกระสุนปืนของ จำเลยไปดักรอ นายแสงชัยที่จุดดักยิง โดยมีนายกำหริ่มและนายตอหาค่วมือด้วย เมื่อนายแสงชัย ขับรถผ่านมานายชาติได้ขึ้นไปบนรถกระบะและยิงนายแสงชัยด้วยอาวุธปืนเอ็ม 16 จำนวน 4 นัด และนายอาหมาดวิ่งเข้าไปยิงซ้ำด้วยอาวุธปืนขนาด .357 อีก 1 นัด เป็นเหตุให้นายแสงชัยและ นายปรีดีถึงแก่ความตาย ต่อมาจำเลยได้สั่งให้พยานนำอาวุธปืนไปฝังในป่าห่างจากที่พักจำเลย 200 เมตร ส่วนนายประทีปเบิกความสนับสนุนจำสืบทารวจชุมชนตนเองเดียวกันและเบิกความ ด้วยว่าได้เดินทางไปกับจำเลยโดยมีนายชด สาราชา เป็นคนขับรถ นำเงินไปจ่ายให้มือปืน นายชดก็เบิกความยืนยันสนับสนุนนายประทีป นอกจากนี้โจทก์ยังมีคำให้การชั้นสอบสวนและคำ เบิกความในชั้นศาลของนายอาหมาด นายกำหริ่มและนายตอหาคในคดีฆ่า นายแสงชัยและนายปรีดี ที่แยกฟ้องเป็นอีกคดีหนึ่ง โดยจำเลยทั้งสามให้การยืนยันว่าจำเลย เป็นผู้สั่งฆ่า นายแสงชัยผู้ตาย ศาลฎีกาเห็นว่าจำสืบทารวจชุมชนและนายประทีปสนิทสนมและเป็นที่ไว้วางใจของ จำเลย ไม่มีสาเหตุหรือเหตุอื่นใด ๆ กับจำเลยอันจะทำให้สงสัยว่าจะแก่งแย่งปรับปร้าจำเลย พยานทั้งสองเบิกความยืนยันว่าได้ร่วมรู้เห็นในการที่จำเลยประชุมวางแผนฆ่าผู้ตาย นอกจากนั้น ในเรื่องเงินค่าจ้างฆ่าโจทก์ยังมีนายชดคนขับรถของจำเลยมา เบิกความสนับสนุนตรงกันในสาระ สำคัญ ยิ่งกว่านั้นจำสืบทารวจชุมชนยังได้ให้การไว้ในฐานะพยานต่อพนักงานสอบสวนในคดี นายอาหมาดกับพวกต้องหาฆ่า นายแสงชัยกับนายปรีดีในเรื่องการวางแผนฆ่า นายแสงชัยผู้ตาย และโจทก์ยังมีคำให้การชั้นสอบสวนของนายอาหมาด นายกำหริ่มและนายตอหาคที่ยังว่าจำเลย เป็นผู้สั่งให้ฆ่า นายแสงชัย พยานหลักฐานดังกล่าวสอดคล้องประกอบกันมั่นคง เมื่อพิจารณา ประกอบพยานแวดล้อมอื่น ๆ เชื่อได้โดยปราศจากสงสัยว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริง พยานหลักฐาน จำเลยไม่สามารถหักล้างพยานหลักฐานโจทก์ได้ พิพากษา ยืน

ข้อวิเคราะห์

ในคดีอาญาพยานหลักฐานใดที่น่าจะพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของจำเลยแล้ว ย่อมน่าสืบได้ เว้นแต่เป็นพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นจากการจงใจ มีคำมั่นสัญญา ชูเกียรติ หลอกลวง หรือโดยมิชอบประการอื่น ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 ดังนั้นถ้าไม่มี

กฎหมายห้ามนำสืบพยานชนิดใดไว้ คู่ความยอมนำเข้าสืบได้อย่างกว้างขวาง และศาลรับฟังพยานหลักฐานดังกล่าว (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1522/2528, 2218/2531)

เกี่ยวกับคดีนี้

1. ประเด็นที่ศาลจะต้องวินิจฉัยมีว่าจำเลยได้ก่อให้เกิดผู้อื่นกระทำความผิดโดยการใช้จ่ายวานให้นายอาหมาด ดวงแก้ว นายกำหรีม คำเชื้อ นายตอหาด บุตรหล้า กับพวกฆ่า นายแสงชัย ศักดิ์ศรีทวี เป็นเหตุให้นายแสงชัย ศักดิ์ศรีทวี และนายปรีดี สุจริตกุล ถึงแก่ความตายหรือไม่
2. โจทก์มีประจักษ์พยานซึ่งเป็นผู้ร่วมกระทำความผิดกับจำเลยที่พนักงานสอบสวนค้นไว้เป็นพยาน จำนวน 2 ปาก คือจำสืบทารวจชุม บุญราช และนายประทีป เกิดผล ที่เบิกความว่าจำเลยมีสาเหตุกระทำความผิดเกี่ยวกับนายแสงชัยเกี่ยวกับกิจการรับซื้อแร่ จำเลยได้เรียกพยานไปร่วมในการวางแผนฆ่านายแสงชัยหลายครั้ง โดยจำสืบทารวจชุมซึ่งร่วมลงมือฆ่านายแสงชัยได้เบิกความถึงเหตุการณ์ในวันฆ่านายแสงชัยด้วย รวมทั้งเป็นผู้นำอาวุธปืนที่ใช้ในการกระทำความผิดไปฝังไว้ใกล้ที่ที่ฆ่าจำเลย และนายประทีปยังได้เบิกความถึงเหตุการณ์วันร่วมเดินทางไปกับจำเลยนำเงินไปจ่ายให้กลุ่มมือปืนด้วย ศาลฎีกาเห็นว่าพยานทั้งสองสนิทสนมคุ้นเคยกับจำเลยมานาน ไม่มีสาเหตุกระทำความผิดเกี่ยวกับจำเลย ไม่น่าเชื่อว่าจะกลับแก้งปรักปรำจำเลยโดยไม่เป็นความจริง ซึ่งเป็นการวินิจฉัยโดยใช่หลักในเรื่องสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการถ่ายทอดของพยานมาวินิจฉัยความน่าเชื่อถือของพยานบุคคลประกอบกับถ้อยคำของพยานทั้งสองปากสอดคล้องกัน คำเบิกความของพยานจึงเชื่อถือได้ และกฎหมายไม่ห้ามในการรับฟังพยานที่เป็นผู้ร่วมกระทำความผิดที่ถูกค้นไว้เป็นพยานแต่อย่างใด แต่ถ้อยคำของพยานที่เป็นผู้ร่วมกระทำความผิดที่ถูกค้นไว้เป็นพยานมีน้ำหนักน้อย ไม่อาจรับฟังลงโทษจำเลยได้โดยลำพัง จะต้องมีพยานหลักฐานอื่นประกอบจึงจะรับฟังลงโทษจำเลยได้ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2001/2514)

3. พยานประกอบในคดีนี้ได้แก่

- 3.1 คำให้การรับสารภาพชั้นสอบสวนของนายอาหมาด นายกำหรีม และนายตอหาด จำเลยในคดีอาญาคดีหมายเลขแดงที่ 664/2526 ของศาลจังหวัดภูเก็ต ให้การยืนยันว่าจำเลยเป็นผู้สั่งฆ่านายแสงชัย ประกอบบันทึกการนำขึ้นที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพซึ่งสอดคล้องกับคำให้การของจำสืบทารวจชุมและนายประทีปในคดีนี้ กับคำให้การในฐานะจำเลยของนายอาหมาด ในคดีดังกล่าวที่ให้การยืนยันว่าคำให้การในชั้นสอบสวนเป็นความจริงทุกประการ ทั้งนายกำหรีมและนายตอหาด ก็แถลงต่อศาลว่าเป็นความจริงดังที่นายอาหมาดเบิกความ

3.2 คำให้การของนายอาหมาด นายกำหริม ที่ให้การต่อพนักงานสอบสวน ในคดีนี้ยืนยันว่าจำเลยเป็นผู้จ้างวานฆ่านายแสงชัย ซึ่งสอดคล้องกับคำให้การต่อพนักงานสอบสวนในคดีอาญาหมายเลขแดงที่ 664/2526

3.3 คำให้การของจำสิบตำรวจชูปในฐานะพยานต่อพนักงานสอบสวนในคดี นายอาหมาดกับพวกต้องฆ่านายแสงชัยและนายปรีดี ที่ว่าจำเลยประชุมวางแผนฆ่านายแสงชัย หลายครั้ง โดยให้นายอาหมาดกับพวกยิงนายแสงชัยซึ่งสอดคล้องกับคำให้การของจำสิบตำรวจชูป ในคดีนี้

3.4 คำให้การของนายชด สารายา คนขับรถของจำเลยที่ว่าเป็นผู้ขับรถพา จำเลยนำเงินค่าจ้างเข้าไปให้นายอาหมาด ซึ่งสอดคล้องกับคำให้การของนายประทีป

3.5 พยานหลักฐานที่เกี่ยวกับอาวุธปืนของกลางซึ่งจำสิบตำรวจชูปเบิกความเป็นของจำเลยรวมทั้งได้นำเจ้าหน้าที่ตำรวจไปชุดอาวุธปืนที่ฝังไว้ห่างจากที่พักจำเลย 200 เมตร ประกอบกับบันทึกหลักฐานการตรวจยึดอาวุธปืน หลักฐานการตรวจพิสูจน์ของกองพิสูจน์หลักฐาน กรมตำรวจที่แสดงว่าหัวกระสุนปืนที่พบในศพนายปรีดีใช้กับอาวุธปืนของกลางได้ และยังมีคำให้การ ของนายธเนศ ที่ยืนยันว่าเป็นอาวุธปืนของจำเลยซึ่งสอดคล้องกับคำให้การของจำสิบตำรวจชูป

พยานหลักฐานโจทก์ดังกล่าวประกอบกับคำให้การของจำสิบตำรวจชูปและนายประทีป ผู้ร่วมกระทำความคิดที่ถูกกันไว้เป็นพยาน จึงเชื่อได้โดยปราศจากสงสัยว่าจำเลยได้กระทำผิดตามฟ้องจริง

4. ข้อต่อสู้ของจำเลยที่ว่าโจทก์นำสืบมูลเหตุการจ้างวานไม่ชัดเจนจึงดีหรือพยาน หลักฐานโจทก์ไม่พอพียงว่าอาวุธปืนของกลางเป็นของจำเลยก็ดี หรือถ้อยคำของผู้ร่วมกระทำ ความคิดกับจำเลยรับฟังไม่ได้ก็ดี ไม่สามารถหักล้างพยานโจทก์ได้ พยานหลักฐานของโจทก์น่าเชื่อ มากกว่า ดังที่ปรากฏอยู่ในการวินิจฉัยพยานหลักฐานโจทก์แล้ว

5. การที่ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าจำเลยกระทำความคิดในคดีนี้เป็นการชังน้ำหนักรพยาน หลักฐานโดยอาศัยหลักในเรื่องความสมเหตุสมผล ซึ่งเป็นเหตุผลที่เกิดจากการวิสามัญสำนึกได้แก่ ความนึกคิดของคนธรรมดาในการค้นคว้าหาเหตุผลประกอบกับความชำนาญและประสบการณ์ที่ได้ พบเห็นมาเป็นเกณฑ์พิจารณาถึงความน่าจะเป็นไปได้ของข้อเท็จจริง โดยคำนึงถึงหลักในการค้นหา ความจริงหรือภูแห่งความคิดที่เรียกว่ากฎแห่งความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันที่ว่า เหตุการณ์อันหนึ่ง จะมีความจริงได้ประการเดียว พยานหลายปากในเรื่องเดียวกันจะต้องสอดคล้องกัน พยานหลักฐาน ของโจทก์ได้แก่จำสิบตำรวจชูปและนายประทีปให้การตรงกันว่าจำเลยเป็นผู้จ้างวานฆ่า และ

สอดคล้องเชื่อมโยงเป็นเหตุเป็นผลกันกับคำให้การของนายอาหมาด นายตอหาด และนายกำพร้า
ในชั้นสอบสวน รวมทั้งคำให้การของนายชดและพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับอาวุธปืนของกลางประกอบ
เข้ากันแล้วฟังได้ว่าจำเลยกระทำความผิดตามฟ้องจริง

6. มีข้อสังเกตว่าพยานหลักฐานของโจทก์ที่เป็นคำให้การของผู้ร่วมกระทำความผิด
ที่กันไว้เป็นพยานเป็นคำพยานที่มีน้ำหนักน้อย พยานประกอบที่เป็นคำให้การของพยานในชั้นสอบสวน
และคำให้การของพยานในคดีก่อนของผู้มีส่วนร่วมกระทำความผิดเป็นพยานบอกเล่า ซึ่งโดยหลัก
แล้วเป็นพยานที่มีน้ำหนักน้อย คำให้การของนายชดและพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับอาวุธปืนก็เป็น
พยานแวดล้อมกรณี แต่พยานหลักฐานดังกล่าวเมื่อพิจารณาประกอบเข้ากันแล้วมีความสอดคล้อง
ต่อเนื่องกันสมด้วยเหตุผลจนฟังได้ว่าจำเลยได้กระทำความผิดตามฟ้องจริง อย่างไรก็ตามพยานหลักฐาน
ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอาวุธปืนของกลางไม่ปรากฏว่าพนักงานอัยการโจทก์นำพยานหลักฐานทางทะเบียน
เข้ามาสืบในคดีนี้เพื่อแสดงให้เห็นว่าเป็นอาวุธปืนของจำเลย คงมีแต่ถ้อยคำของพยานบุคคล
เท่านั้นซึ่งก็อาจจะ เป็นเพราะ เป็นอาวุธปืนที่ไม่มีหลักฐานทางทะเบียนก็เป็นได้

4.3.2 คดีพิพากษาฎีกาที่ 7562/2540 ระหว่างพนักงานอัยการจังหวัดบุรีรัมย์ โจทก์, นายนฤพล ศิริพานิช ที่ 1 กับพวก จำเลย

โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยฐานพยายามให้ทรัพย์สินแก่ผู้เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎร เพื่อจะจงใจให้ผู้เลือกตั้งลงคะแนนเลือกตั้งให้แก่ผู้สมัครเข้ารับการเลือกตั้งตามพระราช
บัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2522 มาตรา 35 (1), 91 พระราชบัญญัติ
การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2535 มาตรา 22 ประมวลกฎหมาย
อาญามาตรา 17, 33, 80, 83

จำเลยให้การปฏิเสธ

ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง

โจทก์และจำเลยอุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์พิพากษากลับเป็นว่าจำเลยกระทำความผิดตามฟ้องให้ลงโทษจำคุกจำเลย
โทษจำคุกให้รอลงอาญา

โจทก์และจำเลยฎีกา

ศาลฎีกาพิเคราะห์แล้วข้อเท็จจริงเบื้องต้นรับฟังได้ว่าวันเกิดเหตุเป็นวันเวลาที่อยู่
ในระหว่างมีประกาศพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎรอันเป็นการเลือกตั้งทั่วไป เจ้าพนักงาน

ตำรวจได้ตรวจค้นบ้านจำเลยทั้งสอง ที่บริเวณห้องโถงชั้น 3 พบธนบัตรจำนวน 11,400,000 บาท เป็นธนบัตรชนิดราคา 100 บาท และชนิดราคา 20 บาท มีลวดเย็บเป็นชุด ๆ ละ 120 บาท มีบางส่วนซึ่งเป็นส่วนน้อยยังง่าไม่ได้เย็บติดกัน ธนบัตรชนิดราคา 20 บาท มีตราวางรูปยันต์ประทับในธนบัตรและพบของกลางอื่น ๆ เช่น เครื่องเย็บกระดาษ ตราวาง รูปยันต์ แถบบันทึภาพการปราศรัยหาเสียงของนายชัย จิตชอบ และนายเนวิน จิตชอบ ผู้สมัครรับเลือกตั้ง บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งและหัวคะแนน เป็นต้น คดีมีปัญหาคือต้องวินิจฉัยว่าจำเลยทั้งสองกระทำความผิดต่อพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2522 ตามฟ้องหรือไม่ ได้รับความจากคำเบิกความของพลตำรวจตรีเสรี เตมียเวส พันตำรวจโทพรชัย ปิณฑะคุปต์ พันตำรวจตรี วรายุทธ สุขวัฒน์ และร้อยตำรวจเอกปิยะ เจริญสุข กับพลตำรวจตรีธีระ ชานาญหอม เบิกความทบทวนเองเดี่ยวกันว่าขณะเข้าตรวจค้นมีจำเลยทั้งสองอยู่ในบ้านเพียง 2 คน ที่ชั้น 3 พบของกลางคือกล่องกระดาษที่ห้องโถงหน้าห้องนอนจำเลยหลายกล่อง พบถุงพลาสติกมีธนบัตรบรรจุอยู่ชนิดราคา 100 บาท และ 20 บาท เย็บติดกัน ธนบัตรราคา 20 บาท มีตราวางรูปยันต์ประทับบริเวณลายน้ำพระบรมฉายาลักษณ์ มีธนบัตรเพียงส่วนน้อยที่ยังง่าไม่ได้เย็บติดกันเป็นชุด รวมทั้งสิ้น 11,400,000 บาท นอกจากธนบัตรยังค้นได้สิ่งของและอุปกรณ์ต่าง ๆ ตามบัญชีของกลางคดีอาญา ในระหว่างการตรวจค้นเจ้าพนักงานตำรวจได้ถ่ายรูปและถ่ายแถบบันทึภาพไว้ด้วย ศาลฎีกาเห็นว่าโจทก์มีทั้งพยานบุคคล ได้แก่ เจ้าพนักงานตำรวจผู้ตรวจค้นจับกุมกับพยานวัตถุได้แก่ธนบัตรของกลางกับของกลางอื่นตามบัญชีของกลางคดีอาญาเป็นหลักฐาน พยานบุคคลดังกล่าวมีตำแหน่งหน้าที่ราชการสูงไม่มีข้อพิรุณเป็นที่สงสัยว่าจะกลั่นแกล้งปรักปรำจำเลย จึงฟังได้ว่าขณะตรวจค้นจับกุมธนบัตรของกลางเกือบทั้งหมดได้เย็บติดกันเป็นชุด ๆ ละ 120 บาท โดยเฉพาะธนบัตรชนิดราคา 20 บาท มีตราวางรูปยันต์ประทับตรงบริเวณลายน้ำพระบรมฉายาลักษณ์และของกลางอื่น ๆ ก็มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดทำธนบัตรของกลางและในการหาเสียงเลือกตั้งทั้งสิ้น เมื่อพิจารณาประกอบกับเหตุผลแวดล้อมอื่น ๆ แล้ว จึงเชื่อได้ว่าโดยปราศจากสงสัยว่าจำเลยทั้งสองได้กระทำความผิดตามฟ้องจริง ฎีกาของจำเลยฟังไม่ขึ้น พิพากษายืน

ข้อวิเคราะห์

ในคดีอาญาพยานหลักฐานที่จะนำสืบพิสูจน์ความผิดของจำเลยมี 2 ลักษณะ คือ

1. พยานหลักฐานที่พิสูจน์ข้อเท็จจริงอันเป็นประเด็นในคดีโดยตรง เป็นพยานโดยตรงหรือประจักษ์พยานผู้รู้เห็นเหตุการณ์ในขณะที่จำเลยกระทำความผิด เช่น ในคดีลักทรัพย์ได้แก่พยานที่รู้เห็นเหตุการณ์ในขณะที่จำเลยลักทรัพย์ เป็นต้น

2. พยานหลักฐานที่พิสูจน์ข้อเท็จจริงอื่นที่บ่งชี้ว่าข้อเท็จจริงอันเป็นประเด็นในคดี โดยตรงน่าจะเกิดขึ้นหรือไม่เกิดขึ้น เป็นเรื่องของพยานแวดล้อมกรณี เช่น พยานที่เห็นจำเลย เดินออกมาจากบ้านที่ลักทรัพย์ เป็นต้น

การพิสูจน์ความผิดของจำเลยจะยุ่งยากหากโจทก์ไม่มีประจักษ์พยานที่รู้เห็นเหตุการณ์ ในขณะที่จำเลยกระทำความคิดมาเบิกความต่อศาล แต่ไม่ได้หมายความว่าเมื่อโจทก์ไม่มีประจักษ์พยานดังกล่าวแล้ว ศาลจะรับฟังพยานหลักฐานอื่นลงโทษจำเลยไม่ได้ ศาลฎีกาได้วางหลักเกณฑ์ไว้ว่าอันคดีอาญาไม่จำเป็นต้องอาศัยประจักษ์พยานที่รู้เห็นเหตุการณ์ในขณะที่จำเลยกระทำความคิด มาเบิกความยืนยันเสมอไป ถ้อยคำของพยานอื่นประกอบเหตุผลแวดล้อมก็อาจมีน้ำหนักพอให้ วินิจฉัยได้ว่าจำเลยได้กระทำผิดหรือไม่ (คำพิพากษาฎีกาที่ 2019/2514) แต่พยานแวดล้อม จะต้องเป็นพยานที่รู้เห็นใกล้ชิดเหตุการณ์สถานที่อันบ่งชี้ได้โดยแน่นอน (คำพิพากษาฎีกาที่ 3156/2529)

เกี่ยวกับคดีนี้

1. คดีมีประเด็นปัญหาต้องวินิจฉัยว่าจำเลยทั้งสองกระทำความคิดต่อพระราชบัญญัติ การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2522 ฐานพยายามให้ทรัพย์สินแก่ผู้เลือกตั้งสมาชิก สภาผู้แทนราษฎรหรือไม่

2. โจทก์ไม่มีประจักษ์พยานที่รู้เห็นพฤติการณ์ในการกระทำความคิดของจำเลยมา นาสืบให้ปรากฏข้อเท็จจริงว่าจำเลยเป็นผู้กระทำการหรือทำให้กระทำการในการจัดหาทรัพย์สิน เป็นเงิน 11,400,000 บาท พร้อมทรัพย์สินอื่นตามบัญชีของกลาง นำชนบัตรมาเย็บเป็นชุด ชุดละ 120 บาท และใช้ตราประทับรูปยันต์ลงในธนบัตร ในลักษณะที่พร้อมจะให้ทรัพย์สิน ที่เป็นเงินแก่บรรดาผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ซึ่งเข้าข่ายเป็นความผิดฐานพยายามกระทำความคิดตามฟ้อง แต่โจทก์ก็มีพยานหลักฐานมาสืบให้ปรากฏข้อเท็จจริงที่เป็นเหตุผลแวดล้อม รวมทั้งปรากฏ ข้อเท็จจริงที่จำเลยรับบางประการ ดังต่อไปนี้

2.1 ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับของกลางในการกระทำความคิด โจทก์นำเจ้าพนักงาน ตำรวจผู้ตรวจค้นบ้านจำเลยทั้งสองประกอบด้วยนายตำรวจชั้นผู้ใหญ่หลายนาย เช่น พลตำรวจตรีเสรี เตมียาเวส เป็นต้น มาเบิกความต่อศาลรวมทั้งนำพยานวัตถุที่เป็นของกลางที่ยึดได้จากบ้านจำเลย มาแสดงต่อศาล ในการชั่งน้ำหนักพยานบุคคลในกรณีนี้ เจ้าพนักงานตำรวจมีฐานะเป็นประจักษ์ พยาน และเป็นพยานคนกลางไม่มีส่วนได้เสียกับผู้ใด มีตำแหน่งหน้าที่การงานสูง ไม่มีเหตุน่า สงสัยว่าจะกลั่นแกล้งปรักปรำจำเลย คำให้การของพยานมีความสอดคล้องต้องกัน ซึ่งเป็นไปตาม

หลักการในการค้นหาความจริงที่เรียกว่ากฎแห่งความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน คำให้การของพยานจึงมีน้ำหนักน่าเชื่อว่าเป็นความจริง ในส่วนของพยานวัตถุของกลางเป็นพยานหลักฐานที่มีน้ำหนัก เนื่องจากศาลสามารถตรวจสอบถึงความมืออยู่ของข้อเท็จจริงที่ปรากฏที่พยานวัตถุนั้นเอง ข้อเท็จจริงจึงฟังได้ว่ามีธนบัตรที่เย็บติดกันเป็นชุด ๆ ละ 120 บาท มีตราวางประทับรูปยันต์ที่ธนบัตรและหลักฐานอื่น เช่น บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง รายชื่อหัวคะแนน เป็นต้น ที่บ้านปริเวณหน้าห้องนอนของจำเลยอยู่ในลักษณะที่เตรียมไว้ให้แก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เพื่อให้ลงคะแนนเสียงให้ผู้สมัครของพรรคชาติไทย

2.2 ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความเป็นสามีภริยาของจำเลยทั้งสองและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้ที่น่าจะของกลางไปไว้ที่หน้าห้องนอนของจำเลย โจทก์นำสืบว่าจำเลยทั้งสองเป็นสามีภริยากัน จำเลยทั้งสองยอมรับและจำเลยที่ 1 รับว่าเป็นผู้นำธนบัตรของกลางทั้งหมดไปเก็บชุกซ่อนไว้เอง การที่บุคคลทั้งสองเป็นสามีภริยากันและสถานที่ดังกล่าว เป็นสถานที่ส่วนตัวของจำเลยทั้งสอง จึงไม่น่าเชื่อว่าจะมีบุคคลอื่นน่าจะของกลางทั้งหมดในคดีไปไว้ที่หน้าห้องนอนจำเลยทั้งสอง โดยที่จำเลยทั้งสองมิได้อนุญาตหรือมีส่วนเกี่ยวข้องรู้เห็น จึงเชื่อว่าจำเลยทั้งสองร่วมกันจัดทำธนบัตรของกลางและนำเอาของกลางทั้งหมดไปชุกซ่อนไว้ในบริเวณดังกล่าว

2.3 ข้อเท็จจริงปรากฏจากพยานหลักฐานที่โจทก์นำสืบว่าขณะที่เจ้าพนักงานตำรวจตรวจค้นและยึดของกลางเป็นระยะเวลาก่อนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพียง 3 วัน

เมื่อชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานทั้งปวงแล้วจึงเชื่อได้ว่าโดยปราศจากสงสัยว่าพฤติการณ์แห่งการกระทำของจำเลยทั้งสองเป็นการร่วมกันมีธนบัตรของกลางไว้ครอบครอง โดยมีเจตนาที่จะนำธนบัตรของกลางไปแจกจ่ายหรือให้บรรดาผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อจูงใจให้คนลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้แก่ผู้สมัครที่จำเลยทั้งสองสนับสนุน ซึ่งเป็นการกระทำ ความผิดตามฟ้อง

3. ข้ออ้างของจำเลยที่ว่าเงินของกลางจำเลยรวบรวมมาจากลูกหนี้เพื่อเตรียมไว้เป็นค่าซื้อขายที่ดิน เป็นข้ออ้างที่ฟังไม่ขึ้นไม่สามารถหักล้างพยานหลักฐานโจทก์ได้ เนื่องจากธนบัตรของกลางเป็นธนบัตรย่อยชนิดราคา 100 บาท และชนิดราคา 20 บาท อยู่ในลักษณะที่เย็บติดกัน มีตราวางรูปยันต์ประทับที่ธนบัตรชนิดราคา 20 บาททุกฉบับ จึงขัดต่อหลักของเหตุผลและความเป็นไปได้ กล่าวคือไม่น่าเชื่อว่าลูกหนี้จะนำธนบัตรมาชำระหนี้ให้จำเลยในลักษณะที่เหมือนกัน โดยพร้อมเพรียงกันเช่นนั้น

4. ผู้เขียนเห็นว่าการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานแวดล้อมกรณี ที่จะวินิจฉัยว่าจำเลยกระทำผิดตามฟ้องหรือไม่ น้ำหนักของพยานแวดล้อมอยู่ที่ความสอดคล้องเชื่อมโยงเป็นเหตุเป็นผลกันของพยานหลักฐาน ซึ่งจะทำให้ศาลเชื่อว่าข้อเท็จจริงอันเป็นประเด็นโดยตรงในคดีได้เกิดขึ้น จนฟังได้โดยปราศจากสงสัยว่าจำเลยได้กระทำผิดตามฟ้อง เป็นการวินิจฉัยโดยอาศัยหลักในเรื่องความสมเหตุสมผล ความน่าจะเป็นไปได้ของข้อเท็จจริง ความน่าจะเป็นนี้ไม่ได้หมายความว่าต้องเป็นความจริงแน่นอนร้อยเปอร์เซ็นต์ เนื่องจากการวินิจฉัยข้อเท็จจริงของศาลเป็นการวินิจฉัยข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นแล้วและศาลไม่ได้รู้เห็นความจริง แต่เป็นการวินิจฉัยข้อเท็จจริงที่คู่ความน่าสืบ ความน่าจะเป็นจึงเป็นเรื่องของความเชื่อ ดังนั้นความน่าจะเป็นถ้ามีความแน่นอนถึงขนาดจิตใจเชื่อถือได้ก็พอแล้ว ในคดีนี้การที่ของกลางในคดีถูกขูชซ่อนอยู่ที่หน้าห้องนอนของจำเลยซึ่งเป็นสถานที่ส่วนตัว ความเป็นสามีภริยากันของจำเลย การที่จำเลยที่ 1 ยอมรับว่าเป็นผู้นำรถของกลางไปขูชซ่อนไว้ ลักษณะของกลางที่ปรากฏตลอดจนระยะเวลาที่ใกล้ชิดกับการเลือกตั้ง เหล่านี้สอดคล้องเชื่อมโยงมีเหตุผลให้เชื่อได้โดยปราศจากสงสัยว่าจำเลยได้กระทำผิดตามฟ้องที่ฟ้องจริง พยานหลักฐานแวดล้อมจึงมีความสำคัญในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดี พยานหลักฐานแวดล้อมที่มีเหตุผลสอดคล้องเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน บางครั้งมีน้ำหนักมากกว่าประจักษ์พยานซึ่งต้องแล้วแต่ข้อเท็จจริงเป็นเรื่อง ๆ ไป

4.3.3 คดีพิพากษาศึกษาที่ 1839/2529 ระหว่างพนักงานอัยการประจำจังหวัดนครราชสีมา (อาเภอปากช่อง) โจทก์, นายธงชัย อินทรพุง จำเลย

โจทก์ฟ้องให้ลงโทษจำเลยฐานปล้นทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 340 วรรคสอง และมาตรา 289 (7)

จำเลยให้การปฏิเสธ

ศาลชั้นต้นพิพากษาว่าจำเลยกระทำผิดตามฟ้อง ให้ลงโทษจำคุกจำเลย

จำเลยอุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์พิพากษากลับให้ยกฟ้อง

โจทก์ฎีกา

ศาลฎีกาพิเคราะห์แล้วเห็นว่าข้อเท็จจริงฟังได้ในเบื้องต้นว่าคนร้ายได้ร่วมกันปล้นทรัพย์ของนายธิดิชาติ ตระสุลวัฒน์ และนางสุรีย์ วัฒนภาส ไปตามจำนวนที่โจทก์ฟ้อง และได้ฆ่า เจ้าทรัพย์ทั้งสองตายจริง คดีมีข้อหาต้องวินิจฉัยว่าจำเลยได้ร่วมกับคนร้ายทำการ

ปล้นทรัพย์และฆ่าเจ้าทรัพย์ด้วยหรือไม่ เห็นว่ากรณีที่คนร้ายปล้นทรัพย์และฆ่านายธิดิชาติและนางสุรีย์เจ้าทรัพย์ที่เขายาใหญ่นี้เจ้าพนักงานตำรวจจับกุมนายบุญเลิศ วยกันและนางจันทร์เพ็ญอันลูกท้าวได้ก่อน คนทั้งสองให้การรับสารภาพต่อพนักงานสอบสวนว่าเป็นผู้กระทำความผิดโดยมีจำเลยในคดีนี้ร่วมด้วย นายบุญเลิศและนางจันทร์เพ็ญได้ถูกฟ้องจนศาลจังหวัดนครราชสีมาพิพากษาว่าคนทั้งสองกระทำความผิดจริงปรากฏตามคดีหมายเลขแดงที่ 785/2526 ในคดีดังกล่าวนี้แม้ในชั้นพิจารณานายบุญเลิศและนางจันทร์เพ็ญไม่ได้ให้การรับสารภาพ แต่เมื่อศาลพิพากษาลงโทษคนทั้งสองไม่ได้อุทธรณ์ ซึ่งคงเป็นเพราะคนทั้งสองได้กระทำความผิดตั้งที่ศาลพิพากษาจึงมีเหตุน่าเชื่อว่าคำให้การรับสารภาพชั้นสอบสวนของคนทั้งสองเป็นความจริง เพราะมีรายละเอียดว่าคนทั้งสองได้ร่วมกับจำเลยวางแผนกระทำความผิดกันอย่างไร ใครทำอะไร เริ่มตั้งแต่จำเลยซึ่งเป็นสามีของนางจันทร์เพ็ญบังคับให้นางจันทร์เพ็ญไปชักชวนนายธิดิชาติมาเพื่อชื้อเอาเงิน แล้วให้นายธิดิชาติโทรศัพท์ไปบอกภริยาให้นำเงินไปให้ ได้พานายธิดิชาติกับนางสุรีย์เลขานุการของนายธิดิชาติไปที่โรงแรมรูปเปอร์ การไปพักที่โรงแรมเขายาใหญ่ การหลบหนี การแบ่งทรัพย์สินต่าง ๆ คำให้การรับสารภาพชั้นสอบสวนของนายบุญเลิศและนางจันทร์เพ็ญที่กล่าวอ้างว่าจำเลยได้ร่วมกระทำความผิดด้วยเป็นคำบอกเล่ามีน้ำหนักน้อย แต่โจทก์ก็มีพยานหลักฐานอื่นประกอบให้เห็นว่าคำให้การชั้นสอบสวนของคนทั้งสองเป็นความจริง พยานหลักฐานของโจทก์ประกอบกันฟังได้โดยปราศจากสงสัยว่าจำเลยได้ร่วมกระทำความผิดกับนายบุญเลิศและนางจันทร์เพ็ญจริง พยานหลักฐานของจำเลยไม่มีน้ำหนักหักล้างพยานโจทก์ได้ พิพากษากลับให้บังคับตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น

ข้อวิเคราะห์

1. เกี่ยวกับคดีนี้มีประเด็นว่าจำเลยได้ร่วมกับนายบุญเลิศและนางจันทร์เพ็ญปล้นทรัพย์และฆ่านายธิดิชาติและนางสุรีย์เจ้าทรัพย์ตายหรือไม่
2. โจทก์มีคำให้การรับสารภาพในชั้นสอบสวนในคดีอาญาที่นายบุญเลิศและนางจันทร์เพ็ญถูกฟ้องที่ให้การว่าจำเลยร่วมกระทำความผิดด้วยและศาลพิพากษาจำคุกคนทั้งสอง คำให้การรับสารภาพของคนทั้งสองมีเหตุน่าเชื่อว่าเป็นความจริงโดยพิจารณาจากลักษณะของคำให้การรับสารภาพที่มีรายละเอียดเกี่ยวกับพฤติการณ์แห่งการกระทำความผิดชัดเจนเป็นที่น่าเชื่อถือพิจารณาจากความสอดคล้องของคำให้การของบุคคลทั้งสอง พิจารณาจากความน่าเชื่อถือของพยาน โดยเฉพาะนางจันทร์เพ็ญเป็นภริยาของจำเลยจึงไม่มีเหตุที่จะกลั่นแกล้งบรักปราจจำเลยโดยไม่เป็นความจริง และพิจารณาจากเหตุผลแวดล้อมอื่น ๆ กล่าวคือการที่จำเลยทั้งสองไม่อุทธรณ์คำพิพากษา

ที่ทำให้ลงโทษจำคุกจำเลย น่าจะเป็นเพราะบุคคลทั้งสองกระทำความคิดจริง อย่างไรก็ตามก็ตีความรับสารภาพของจำเลยทั้งสองในชั้นสอบสวนที่ระบุว่าจำเลยร่วมกระทำความคิดมีลักษณะเป็นคำจำกัดทอดของผู้ร่วมกระทำความคิดและเป็นพยานบอกเล่าซึ่งกฎหมายไม่ห้ามในการรับฟัง แต่ก็มีน้ำหนักน้อย ไม่อาจรับฟังลงโทษจำเลยได้โดยลำพัง จะต้องพยานประกอบจึงจะรับฟังลงโทษจำเลยได้ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4398/2528)

3. พยานประกอบในคดีนี้ได้แก่

3.1 นางวรรณมา แซ่คู ลูกจ้างของนายธิดิชาติผู้ตาย ให้การว่าในวันที่ 7 มกราคม 2525 ก่อนเกิดเหตุ 1 วัน นางจันทร์เพ็ญได้ไปหานายธิดิชาติ และวันรุ่งขึ้นนางจันทร์เพ็ญได้โทรศัพท์ไปถามว่าได้นัดให้นายธิดิชาติไปพบ นายธิดิชาติไปแล้วหรือยัง คำให้การของนางวรรณมาน่าเชื่อถือเนื่องจากสอดคล้องกับคำให้การชั้นสอบสวนของนางจันทร์เพ็ญในประเด็นเรื่องการโทรศัพท์ไปหานายธิดิชาติ

3.2 นางนฤมล ธรรมสุลวัฒน์ ภริยาของนายธิดิชาติ ให้การว่านายธิดิชาติโทรศัพท์มาให้เอาเงินจำนวน 100,000 บาท ไปให้ซึ่งสอดคล้องกับคำให้การชั้นสอบสวนของนายบุญเลิศและนางจันทร์เพ็ญ ที่ให้การว่าจำเลยให้นายธิดิชาติโทรศัพท์ไปบอกภริยานำเงินไปให้

3.3 นายพิทยา สิงห์วิสุทธิ พนักงานโรงแรมซูเปอร์ให้การว่าวันเกิดเหตุตอนเช้าเห็นชายคนหนึ่งขับรถยนต์เป็นสีฟ้าจอดอ้อมมีผู้หญิง 2 คนนั่งมาด้วย เข้าพักที่ห้องหมายเลข 154 ต่อมาไม่นาน จำเลยกับพวกอีก 2 คนขับรถยนต์โตโยต้า เข้าพักที่ห้องหมายเลข 156 ซึ่งติดกันกับห้องหมายเลข 154 พยานได้พูดคุยกับจำเลยหลายครั้ง ต่อมาจำเลยได้ขับรถเป็นครั้งแรกแล้วออกไปมีคนนั่งไปในรถทั้งหมด 6 คน เป็นหญิง 2 คน ชาย 4 คน คำให้การของนายพิทยานอกจากจะสอดคล้องกับคำให้การชั้นสอบสวนของนายบุญเลิศและนางจันทร์เพ็ญในเรื่องการเข้าพักที่โรงแรมซูเปอร์แล้ว เมื่อพิจารณาในแง่ของปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้และการจดจำของพยานซึ่งเป็นหลักในการชั่งน้ำหนักพยานบุคคลแล้ว ปรากฏว่านายพิทยาเห็นจำเลยกับพวกในเวลากลางวันและได้พูดคุยกับจำเลยหลายครั้งจึงเชื่อว่าจำเลยได้และเป็นคำให้การที่น่าเชื่อถือ

3.4 นายเนียน สว่างอารมณ์ พนักงานโรงแรมเขาใหญ่ให้การว่าคืนวันเกิดเหตุมีคนนั่งรถยนต์เป็นสีฟ้าอ้อมไปเช่าห้องพักสำหรับคน 6 คน ชายคนที่เป็นเช่าห้องพักคล้ายคลึงกับจำเลยซึ่งสอดคล้องกับคำให้การชั้นสอบสวนของนายบุญเลิศและนางจันทร์เพ็ญในเรื่องการเข้าพักโรงแรมที่เขาใหญ่

3.5 พยานเอกสาร โจทก์นำต้นฉบับเอกสารใบลงทะเบียนผู้เข้าพักที่โรงแรม เขาใหญ่มาขึ้นสืบต่อศาล ปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้เข้าพักที่ห้องหมายเลข 113 รถยนต์ของผู้เข้าพัก ยี่ห้อเป็นชื่อยี่ห้อเลขทะเบียน อ.0013 พยานเอกสารดังกล่าวเป็นพยานหลักฐานที่ปรากฏข้อความ อยู่ในเอกสาร เป็นลายลักษณ์อักษรและเป็นต้นฉบับเอกสาร จึงน่าเชื่อถือประกอบกับห้องหมายเลข 113 สอดคล้องกับคำให้การชั้นสอบสวนของนายบุญเลิศและนางจันทร์เพ็ญที่ระบุว่าผู้เข้าพักโรงแรม ที่เขาใหญ่ที่ห้องหมายเลข 113 รวมทั้งรถยนต์ยี่ห้อเป็นชื่อยี่ห้อเดียวกับรถยนต์ที่นายธิดิชาติ ขับเข้าพักที่โรงแรมรูปเบอร์

เมื่อพิจารณาพยานหลักฐานดังกล่าวประกอบกับคำให้การชั้นสอบสวนของนายบุญเลิศ และนางจันทร์เพ็ญแล้ว เห็นได้ว่ามีความสอดคล้อง เชื่อมโยงกันทำให้เชื่อได้ว่าคำให้การรับสารภาพ ชั้นสอบสวนของนายบุญเลิศและนางจันทร์เพ็ญทำให้การขัดท้อว่าจำเลยกระทำผิดเป็น ความจริงและฟังได้โดยปราศจากสงสัยว่าจำเลยกระทำผิดตามฟ้อง

4. คดีนี้จำเลยยกเป็นข้อต่อสู้ว่านายพิทยาพยานโจทก์ให้การในคดีที่นายบุญเลิศและ นางจันทร์เพ็ญถูกฟ้องว่าพยานไม่ได้ชี้ตัวคนร้าย แต่ได้ลงชื่อในบันทึกการชี้ตัวรถยนต์ไม่ได้อ่านข้อความ แต่มาให้การในคดีนี้ว่าตอนไปดูตัวคนร้ายผู้ต้องขังยี่นาให้ดู 7 - 8 คน จำเลยอ้างเกินกว่าที่เห็น ครั้งแรก คำให้การของนายพิทยาจึงไม่อยู่กับร่องกับรอยไม่น่าเชื่อถือ การวินิจฉัยในข้อนี้เห็นว่า เมื่อคำนึงถึงหลักการค้นหาความจริงที่เรียกว่ากฎแห่งการขัดกันคือข้อที่ขัดกันย่อมไม่เป็นความจริง ความแตกต่างในเรื่องนี้ไม่ใช่ว่าความแตกต่างในสาระสำคัญ ซึ่งเป็นข้อยก วันของกฎแห่งการขัดกัน เนื่องจากไม่พบคำให้การวินิจฉัยในเรื่องการจดจำคนร้ายได้ของนายพิทยาเปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือ แม้จะฟังไม่ได้ว่านายพิทยาได้ชี้ตัวคนร้าย แต่ข้อเท็จจริงปรากฏว่านายพิทยาเห็นจำเลยในเวลา กลางวันและพูดคุยกับจำเลยหลายครั้งจึงน่าเชื่อว่านายพิทยาจำคนร้ายซึ่งเป็นจำเลยในคดีนี้ได้ ประกอบกับในเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการถ่ายทอดของพยานบุคคล ระยะเวลาการให้การทั้งสองครั้ง ห่างกันนานอาจทำให้พยานหลงลืมและให้การแตกต่างกันได้ ข้อต่อสู้ของจำเลยจึงไม่สามารถ หักล้างพยานหลักฐานของโจทก์ได้

5. ผู้เขียนเห็นว่ากรณีที่ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าจำเลยกระทำผิดในคดีนี้โดยใช้หลัก ในเรื่องความสมเหตุสมผลและความน่าจะเป็นไปได้ของข้อเท็จจริง คำให้การของนายบุญเลิศ และนางจันทร์เพ็ญ ที่ให้การรับสารภาพชั้นสอบสวนในคดีอาญาที่บุคคลทั้งสองถูกฟ้อง มีความ สอดคล้องกันเกี่ยวกับพฤติการณ์การกระทำผิดร่วมกับจำเลยตั้งแต่ต้นจนจบโดยละเอียด ประกอบกับบุคคลทั้งสองไม่อุทธรณ์คำพิพากษาในคดีที่ถูกฟ้องทำให้คำรับสารภาพเป็นที่น่าเชื่อถือ

คำให้การรับสารภาพของนายบุญเลิศและนางจันทร์เพ็ญดังกล่าว สอดคล้องตรงกันกับพยานแวดล้อมต่าง ๆ ในคดี กล่าวคือสอดคล้องตรงกันกับคำให้การของนายพิทยาและนายเนียนที่ว่าจำเลยร่วมกระทำความผิดในคดีนี้รวมทั้งรายละเอียดเกี่ยวกับพยานะที่ใช้ในการกระทำความผิด จำนวนคน หมายเลขห้องที่พัก สอดคล้องตรงกันกับพยานเอกสารใบลงทะเบียนเข้าพักเกี่ยวกับพยานะและ หมายเลขห้องที่พัก สอดคล้องตรงกันกับคำให้การของนางวรรณานเรื่องการโทรศัพท์ไปหา นายธิดิชาติผู้ตายรวมทั้งคำให้การของนางนฤมลภริยาผู้ตายในเรื่องที่นายธิดิชาติโทรศัพท์ไปหา นางนฤมลให้เงินไปมอบให้ ความสอดคล้องตรงกันดังกล่าวทบทวนข้อเท็จจริงฟังได้เป็น ความจริงตามที่พยานให้การ ซึ่งเป็นไปตามหลักในการค้นหาความจริงที่เรียกว่ากฎแห่งความจริง เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันที่ว่าเหตุการณ์อันหนึ่งจะมีความจริงได้ประการเดียว พยานหลายปากในเรื่องเดียวกันจะต้องสอดคล้องกัน จึงฟังได้ว่าคำให้การรับสารภาพของบุคคลทั้งสองเป็นความจริง และเมื่อพิจารณาพยานหลักฐานต่าง ๆ ประกอบกันจึงเชื่อได้โดยปราศจากสงสัยว่าจำเลยได้ร่วมกระทำความผิดตามฟ้องจริง

4.3.4 คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3153/2535 ระหว่างพนักงานอัยการจังหวัดศรีสะเกษ โจทก์, นายเสกสศ ตายูเคน จำเลย

โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยฐานฆ่าผู้อื่น ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 288

จำเลยให้การปฏิเสธ

ศาลชั้นต้นพิพากษาว่าจำเลยกระทำความผิดตามฟ้อง ให้ลงโทษจำคุกจำเลย

จำเลยอุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน

จำเลยฎีกา

ศาลฎีกาพิเคราะห์แล้วข้อเท็จจริงเบื้องต้นรับฟังได้ว่าเมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2530 เวลา 17 นาฬิกาเศษ จำเลยกับนางจงจิต ตายูเคน ผู้ตายซึ่งเป็นภริยาได้ไปกินสุราอาหารที่บ้าน นายเพิ่มศักดิ์ นิลวัฒน์นันท์ จนถึงเวลา 21 นาฬิกา จำเลยจึงขับรถยนต์กระบะพาผู้ตายกลับบ้าน เมื่อใกล้ถึงวัดสระกำแพงน้อย จำเลยได้หยุดรถริมถนน สักครู่มีคนร้ายเข้ามายิงผู้ตาย 2 นัด ถูกที่ศรีษะและหน้าอกถึงแก่ความตาย คดีมีปัญหาคือต้องวินิจฉัยว่าจำเลยเป็นคนร้ายยิงผู้ตายจริงหรือไม่ โจทก์ไม่มีประจักษ์พยานเห็นจำเลยกระทำความผิด แต่ได้รับความจากนางปวีญ แซ่โร้ว นางถนอมพันธ์ ทองยา นางอัจฉรา สุริย์ฉายและนางสุมาลัย กองแก้ว ซึ่งเป็นมารดา พี่ น้อง และเพื่อนผู้ตาย

ว่าก่อนเกิดเหตุผู้ตายทะเลาะกับจำเลยเพราะจำเลยติดพันผู้หญิงอื่น ผู้ตายมีอาวุธปืนลูกซองสั้น ขนาดเบอร์ 20 ไร่ป้องกันตัวและทำสัญญาประกันชีวิตไว้ ได้รับความจากนายเล็ก นายคุณ พยานโจทก์ ว่าหลังจากได้ยินเสียงปืน 2 นัด จำเลยได้ไปร้องขอความช่วยเหลือและบอกว่าขณะยืนถ่ายปัสสาวะ ห่างจากรถ 3 เมตรและผู้ตายนั่งอยู่ในรถมีคนร้ายขับรถจักรยานยนต์สวนทางมา เรียกชื่อจำเลย แล้วเข้ามาถึงผู้ตาย แต่เมื่อพยานทั้งสองไปดูพบผู้ตายนอนตายอยู่ที่ไหล่ถนนติดประตูหน้ารถข้างซ้าย รถอยู่ในลักษณะปิดประตู เปิดไฟฟ้าภายในรถกับไฟพริบหน้ารถไว้ ได้รับความจากพันตำรวจทรวงศ์ศักดิ์ ร้อยตำรวจทวิรัตน์ และร้อยตำรวจตรีลิขิต ตำรวจที่ไปตรวจสถานที่เกิดเหตุว่าไม่พบร่องรอยจุด ซึ่งจำเลยอ้างว่าวิ่งไปหลบซ่อนและไม่พบร่องรอยกระสุนปืนในรถ พบลูกกระสุนปืนบริเวณ ใกล้เคียงกับรถและร่องรอยการต่อสู้กันและจากการสอบถามจำเลย จำเลยแจ้งว่าผู้ตายร้องบอก ให้จำเลยหลบหนีก่อนตาย ได้รับความจากสืบตำรวจตรีมานิตย์ตำรวจประจำป้อมยามและพยานโจทก์ ปากอื่น ๆ ว่าจำเลยอ้างว่าจำคนร้ายไม่ได้และจำเลยไม่ได้แจ้งขอให้ตำรวจสกัดจับหรือสืบจับ คนร้าย ได้รับความจากนายแพทย์บัณฑิต จึงสมาน แพทย์ผู้ตรวจชันสูตรพลิกศพผู้ตายว่าผู้ตายถูกยิง บริเวณศีรษะและหน้าอกเป็นบาดแผลกรรจมีเขม่าดินปืนที่แผล กระสุนถูกอวัยวะสำคัญถึงแก่ ความตายทันทีเชื่อว่าคนร้ายใช้อาวุธปืนลูกซองยิงผู้ตายในระยะกระชั้นชิด ได้รับความจาก ร้อยตำรวจตรีลิขิต จำสืบตำรวจเสรีและร้อยตำรวจเอกอรธพว่า ตรวจพบธาตุแอนติโมนีและ ธาตุแบเรียมที่มือของจำเลยในปริมาณที่เชื่อได้ว่าจำเลยได้ใช้อาวุธปืนยิงมาแล้วทั้งหมด ๆ ดังนี้ พยานแวดล้อมกรณีดังกล่าวมั่นคงฟังได้ว่าจำเลยใช้อาวุธปืนยิงผู้ตายถึงแก่ความตายจริง ข้ออ้าง ทางนาฬิกาของจำเลยที่ว่าคนร้ายขับรถจักรยานยนต์เข้ามาถึงผู้ตายขณะจำเลยยืนถ่ายปัสสาวะ มีพิรุธไม่น่าเชื่อ พิพากษายืน

ข้อวิเคราะห์

1. คดีนี้เป็นอีกตัวอย่างหนึ่งของการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานที่เป็นพยานแวดล้อม กรณี เพื่อวินิจฉัยข้อเท็จจริงอันเป็นประเด็นโดยตรงในคดีว่าจำเลยเป็นคนร้ายยิงผู้ตายจริง หรือไม่ ผลของคดีได้แสดงให้เห็นว่าในคดีที่ไม่มีประจักษ์พยานรู้เห็นการกระทำผิดของจำเลย ศาลก็อาจอาศัยพยานแวดล้อมลงโทษจำเลยได้
2. ตามคำพิพากษาฎีกาลำดับนี้มีพยานแวดล้อมกรณี ดังต่อไปนี้
 - 2.1 นางบัว แชร้คว นางถนอมพันธ์ ทองยา นางอัจฉรา สุริย์ฉายและ นางสุมาลัย กองแก้ว ซึ่งเป็นมารดา พี่ น้อง และเพื่อนผู้ตาย ให้การสอดคล้องกันเป็นที่น่าสนใจเชื่อฟังได้ว่าผู้ตายและจำเลยทะเลาะกัน เรื่องจำเลยไปติดผู้หญิงอื่น ผู้ตายมีอาวุธปืน

ลูกของสันเบอร์ 20 และทำสัญญาประกันชีวิตไว้

2.2 นายเล็ก นายคุณ ซึ่งเป็นพยานคู่ให้การสอดคล้องกันว่าหลังจากได้ยินเสียงปืนจาเลขร้องขอความช่วยเหลือและทราบจากจาเลขว่าจะยิงถ่ายบัสสาวะห่างจากรถ 3 เมตร มีคนร้ายขับรถจักรยานยนต์สวนทางมาเรียกชื่อจาเลขแล้วเข้ามายิงผู้ตาย ขณะนั่งอยู่ในรถถึงแก่ความตาย พยานเห็นผู้ตายนอนอยู่ที่โผล่ถนนติดประตูหน้ารถข้างซ้าย มีไฟฟ้าภายในรถและไฟพรีหน้ารถเปิดทิ้งไว้ กรณีของพยานคู่ให้การสอดคล้องตรงกัน คำเบิกความของพยานจะมีน้ำหนักน่าเชื่อถือฟังได้ว่า เป็นความจริงตามที่พยานเบิกความ

2.3 พันตำรวจตรีครองศักดิ์ ร้อยตำรวจตรีวิรัตน์ และร้อยตำรวจตรีลิขิต เป็นพยานคู่ให้การสอดคล้องกันว่าไปตรวจสถานที่เกิดเหตุไม่พบร่องรอยที่จาเลขอ้างว่าวิ่งไปหลบซ่อน ไม่พบร่องรอยกระสุนปืนภายในรถ พบลอกกระสุนปืนบริเวณใกล้เคียงกับรถและจาเลขอ้างว่าผู้ตายร้องบอกให้จาเลขหลบหนีก่อนตาย กรณีของพนักงานสอบสวนเป็นพยานคนกลางไม่มีส่วนได้เสียกับผู้ใดและ เป็นพยานคู่ให้การสอดคล้องกันจึงมีน้ำหนักน่าเชื่อถือ

2.4 สิบตำรวจตรีมานิตย์ตำรวจประจำป้อมยามและพยานโจทก์ปากอื่น ๆ ให้การสอดคล้องกันว่าจาเลขอ้างว่าจาคนร้ายไม่ได้และจาเลขไม่ได้แจ้งให้ตำรวจจับคนร้าย คำให้การที่สอดคล้องของพยานทำให้มีความน่าเชื่อถือเช่นเดียวกัน

2.5 นายแพทย์บัณฑิต จึงสมาน แพทย์ผู้ตรวจชันสูตรพลิกศพผู้ตาย ให้การว่าผู้ตายถูกยิงบริเวณศีรษะและหน้าอกเป็นบาดแผลกรรจมีเขม่าดินปืนที่แผล กระสุนถูกอวัยวะสำคัญถึงแก่ความตายทันที เชื่อว่าคนร้ายใช้อาวุธปืนลูกซองยิงผู้ตายในระยะกระชั้นชิด แพทย์ผู้ตรวจชันสูตรพลิกศพเป็นพยานผู้เชี่ยวชาญและเป็นพยานคนกลาง ข้อเท็จจริงที่พยานเบิกความจึงมีน้ำหนักน่าเชื่อถือ

2.6 ร้อยตำรวจตรีลิขิต จำสิบตำรวจเสรีและร้อยตำรวจเอกอรณพ ตำรวจผู้ตรวจพิสูจน์เขม่าดินปืนให้การสอดคล้องกันว่า ตรวจพบธาตุแอนติโมนีและธาตุแบเรียมที่มือของจาเลขในปริมาณที่เชื่อว่าจาเลขได้ใช้อาวุธปืนยิงมาแล้วใหม่ ๆ พนักงานตำรวจดังกล่าวจัดเป็นพยานผู้เชี่ยวชาญและเป็นพยานคนกลาง คำให้การสอดคล้องกันจึงน่าเชื่อเป็นความจริงตามที่พยานเบิกความ

3. การชั่งน้ำหนักพยานแวดล้อมกรณีในแต่ละกรณีตามข้อ 2 ศาลฎีกาใช้หลักในการค้นหาความจริงที่เรียกว่ากฎแห่งความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยเห็นว่าพยานที่เบิกความสอดคล้องตรงกันย่อมฟังได้เป็นความจริง อย่างไรก็ตามก็ใช้หลักในการชั่งน้ำหนักพยานบุคคลในส่วนที่

เกี่ยวกับชนิดหรือลักษณะความน่าเชื่อถือของพยานแต่ละประเภทก็เป็นส่วนประกอบในการพิจารณา
ซึ่งนำหน้าพยานหลักฐานด้วย เช่นพยานคู่หรือพยานผู้เชี่ยวชาญ เป็นต้น

4. คดีนี้การซึ่งนำหน้าพยานแวดล้อมกรณีเพื่อวินิจฉัยชี้ขาดข้อเท็จจริงอันเป็น
ประเด็นโดยตรงในคดีว่าจำเลยเป็นคนร้ายยิงผู้ตายหรือไม่เป็นไปตามหลักในเรื่องความสมเหตุ
สมผลและความน่าจะเป็นไปได้ของข้อเท็จจริง พยานแวดล้อมกรณีต่าง ๆ ที่มีความใกล้ชิดกับ
กรณีที่เกิดเหตุมีความสัมพันธ์ สอดคล้อง เชื่อมโยง เป็นเหตุเป็นผลกันเมื่อนำมาประมวล
เข้ากันแล้วสามารถบ่งชี้ข้อเท็จจริงที่ต้องการพิสูจน์ได้ ก่อนเกิดเหตุจำเลยกับผู้ตายทะเลาะกัน
ด้วยเหตุขู่สาว ผู้ตายได้ทักประกั้นชีวิตไว้ ผู้ตายมีอาวุธปืนลูกซอง การตรวจพบร่องรอยการ
ต่อสู้ตรงบริเวณที่ผู้ตายถูกยิงซึ่งทำให้มีแนวโน้มเชื่อว่าเกิดจากคนอื่นเข้ามายิง เพราะถ้าเป็นเช่นนั้น
ก็ไม่น่าจะมีร่องรอยการต่อสู้ บาดแผลที่ผู้ตายถูกยิงในที่สำคัญในลักษณะจ่อยิงกระชั้นชิด ซึ่งพบจาก
เขม่าดินปืนที่บาดแผลผู้ตาย การที่แพทย์เชื่อว่าผู้ตายถูกยิงด้วยอาวุธปืนลูกซองซึ่งเป็นอาวุธปืน
ที่ผู้ตายมีไว้ป้องกันตัว ตรวจพบธาตุแอนติโมนีและธาตุแบเรียมซึ่งปกติพบในเขม่าดินปืนที่มี
ของจำเลย พฤติการณ์ที่ส่อพิรุธของจำเลยหลังเกิดเหตุโดยไม่รีบแจ้งตำรวจที่ป้อมยามาให้สกัด
จับคนร้าย การบอกกล่าวว่าผู้ตายถูกยิงขณะนั่งอยู่ในรถแต่ไม่พบรอยกระสุนปืนในรถ การไม่พบ
ร่องรอยที่จำเลยอ้างว่าวิ่งไปหลบซ่อนเหล่านี้บ่งชี้ให้เห็นว่าจำเลยเป็นคนร้ายยิงผู้ตาย โดยมีการ
ต่อสู้กันก่อนที่จำเลยจะใช้อาวุธปืนจ่อยิงผู้ตายจนถึงแก่ความตาย พยานหลักฐานของโจทก์เชื่อได้
โดยปราศจากสงสัยว่าจำเลยได้กระทำความผิดตามฟ้องจริง

5. ในการวินิจฉัยข้ออ้างทางนาสืบของจำเลยในคดีนี้

5.1 จำเลยอ้างว่าวิ่งไปขอความช่วยเหลือจากนายเล็ก นายคูณและบอกว่า
ขณะจอดรถถ่ายปัสสาวะ ผู้ตายนั่งอยู่ในรถ มีคนร้ายขับรถเข้ามายิง แต่นายเล็ก นายคูณ
พบว่าผู้ตายนอนตายอยู่ที่หลังถนนที่ดี การตรวจพิสูจน์สถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่ไม่พบรอย
กระสุนปืนในรถที่ดี ตรวจไม่พบร่องรอยจุดที่จำเลยวิ่งไปหลบซ่อนที่ดี การพบร่องรอยการต่อสู้
และการตรวจพบเขม่าดินปืนในมือจำเลยที่ดี หรือการที่จำเลยอ้างว่าผู้ตายร้องบอกให้จำเลย
รีบหนีหลังถูกยิง แต่แพทย์ยืนยันว่าผู้ตายถูกยิงที่อวัยวะสำคัญถึงแก่ความตายทันที เป็นข้อเท็จจริง
ที่ขัดกับข้ออ้างของจำเลย ข้ออ้างของจำเลยจึงไม่เป็นความจริงตามหลักในการค้นหาความจริง
ที่เรียกว่ากฎแห่งการขัดกันที่ว่าความจริงย่อมไม่ขัดหรือแย้งกัน

5.2 จำเลยอ้างว่าคนร้ายมุ่งฆ่าจำเลยโดยเรียกชื่อจำเลยก่อนยิงผู้ตายโดย
ไม่ตามยิงจำเลย หรือการที่คนร้ายขับรถสวนทางมายิงผู้ตายแทนที่จะขับรถติดตามมาหรือ

ดักทาร์ราย ข้อเท็จจริงเหล่านี้แม้จะเป็นข้อเท็จจริงที่อาจจะเกิดขึ้นได้จริงแต่ก็ไม่น่าจะเกิดขึ้น จึงขัดกับหลักในการค้นหาความจริงที่เรียกว่ากฎแห่งความเป็นจริง ๆ กลาง ๆ ซึ่งหมายถึง อะไรที่เป็นจริงย่อมเป็นความจริงตลอดไป จะจริงครึ่งหนึ่งไม่จริงครึ่งหนึ่งหรือจริงบ้าง ไม่จริงบ้างไม่ได้

5.3 จำเลยอ้างว่ายื่นถ่ายบัตรสภาวะห่างจากรถ 3 เมตร ข้อเท็จจริงปรากฏว่าไฟฟ้าภายในรถและไฟหน้ารถเปิดทิ้งไว้ ถ้าคนร้ายเข้ามาจอดยังผู้ตายจริง จำเลยน่าจะ จดจากรูปพรรณสัณฐานคนร้ายได้และรีบแจ้งเหตุให้เจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมคนร้าย แต่ก็ไม่ได้ทำจึงเป็น การผิดวิสัยไม่เป็นไปตามหลักในการค้นหาความจริงที่เรียกว่ากฎแห่งความมีเหตุผลอันควรซึ่งเป็น เรื่องของความจริงจะต้องเป็นไปตามเหตุผลที่ควรจะเป็น โดยพิจารณาประกอบด้วยว่าเหตุผลที่ พยานเบิกความนั้นเป็นข้อเท็จจริงที่เกิดจากการรับรู้ จดจำ หรือถ่ายทอดของพยานโดยถูกต้อง หรือมีปัจจัยทำให้ข้อเท็จจริงคลาดเคลื่อนหรือไม่ อย่างไร กรณีนี้เป็นเรื่องที่มีการถ่ายทอดหรือ คำให้การของจำเลยเป็นการจงใจตกแต่งต่อเติมข้อเท็จจริงขึ้นโดยไม่นับเป็นความจริง เพื่อประโยชน์ ในการต่อสู้คดี ข้ออ้างทางนาฬิกาของจำเลยจึงมีพิษไม่น่าเชื่อถือไม่สามารถหักล้างพยานหลักฐาน ของโจทก์ได้

4.3.5 คดีพิพากษาฎีกาที่ 1458/2531 ระหว่างพนักงานอัยการจังหวัดสุพรรณบุรี โจทก์, นายนพรัตน์ ศิรินทร์วงษ์ ๓ อยู่ชยา ที่ 1 กับพวก จำเลย

โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยฐานร่วมกันข่มขืนกระทำชำเราและฆ่าผู้อื่นถึงแก่ ความตาย ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 83, 276, 277, 288 และมาตรา 289

จำเลยให้การปฏิเสธ

ศาลชั้นต้นพิพากษาว่าจำเลยกระทำความผิดตามฟ้อง ให้ลงโทษจำคุกจำเลย

จำเลยอุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน

จำเลยฎีกา

ศาลฎีกาพิเคราะห์แล้วคดีมีปัญหาที่จะวินิจฉัยเกี่ยวกับจำเลยที่ 2 ว่าได้กระทำ ความผิดฐานร่วมกับจำเลยที่ 1 ข่มขืนกระทำชำเราเด็กหญิงมิ่งสมรแล้วฆ่าเด็กหญิงมิ่งสมร เพื่อ ปกปิดความผิดหรือไม่ เห็นว่าในชั้นสอบสวนจำเลยที่ 1 และที่ 2 ให้การรับสารภาพว่าได้ร่วม กันข่มขืนกระทำชำเราเด็กหญิงมิ่งสมรจนสำเร็จความใคร่คนละหลายครั้ง แล้วร่วมกันฆ่า

เด็กหญิงมิ่งสมร อดยาเข้าไม่ตอกตะปูตีและใช้เชือกกล้วยรัดคอถึงแก่ความตาย แล้วนำศพเด็กหญิงมิ่งสมรไปทิ้งไว้ที่ร่องสวนของนางเปสียงจริง ทั้งจำเลยที่ 1 และที่ 2 ได้นำเจ้าพนักงานสอบสวนไปชี้ที่เกิดเหตุและแสดงลักษณะอาการที่กระทำต่อเด็กหญิงมิ่งสมรให้ดูและถ่ายภาพประกอบคำรับสารภาพไว้ ประกอบกับคำรับสารภาพของจำเลยที่ 2 มิได้กระทำต่อหน้าพนักงานสอบสวนเพียงลำพัง ยังมีนายภูงศ์ รุ่งโรจน์นายอำเภอบางปลาม้าในขณะนั้นรู้เห็นอยู่ด้วย นายภูงศ์เบิกความเป็นพยานโจทก์ว่าจำเลยที่ 2 รับสารภาพด้วยความสมัครใจดังกล่าวเบิกความของพันตำรวจตรีสุทิน เทพรักษ์ ซึ่งเป็นพนักงานสอบสวนผู้สอบสวนจำเลยที่ 2 ไว้ และนายภูงศ์ก็ยังร่วมไปดูจำเลยที่ 2 นำชี้ที่เกิดเหตุให้เจ้าพนักงานตำรวจถ่ายภาพไว้ประกอบคำรับสารภาพซึ่งจำเลยที่ 2 ได้กระทำด้วยความสมัครใจเช่นกัน คำรับสารภาพของจำเลยที่ 2 มีรายละเอียดแห่งการกระทำของจำเลยที่ 2 อย่างชัดเจน ไม่มีร่องรอยพิรุธให้เห็นว่าจำเลยที่ 2 รับสารภาพด้วยความไม่สมัครใจหรืออุบายเรื่องที่ไม่เป็นความจริงขึ้นมาเองหรือพนักงานสอบสวนแสวงปั้นแต่งแต่ประการใด จึงน่าเชื่อว่าเป็นความจริง แม้โจทก์จะไม่มีพยานรู้เห็นจำเลยที่ 2 ร่วมข่มขืนกระทำชำเราและฆ่าเด็กหญิงมิ่งสมรก็ดี แต่โจทก์ก็มีพยานแวดล้อมที่ใกล้ชิดกับการตายและการพบศพของเด็กหญิงมิ่งสมร จนเชื่อได้โดยปราศจากสงสัยว่าจำเลยที่ 2 ได้ร่วมกับจำเลยที่ 1 ข่มขืนกระทำชำเราและฆ่าเด็กหญิงมิ่งสมรดังโจทก์ฟ้องจริง พยานหลักฐานของจำเลยไม่สามารถหักล้างพยานหลักฐานโจทก์ได้ พิพากษายืน

ข้อวิเคราะห์

1. เกี่ยวกับคดีนี้มีประเด็นที่ว่าจำเลยที่ 2 ได้กระทำความคิดร่วมกับจำเลยที่ 1 ข่มขืนกระทำชำเราเด็กหญิงมิ่งสมรแล้วฆ่าเด็กหญิงมิ่งสมรเพื่อปกปิดความคิดหรือไม่
2. โจทก์มีคำให้การรับสารภาพชั้นสอบสวนของจำเลยที่ 2 เป็นพยานหลักฐานศาลฎีกาเห็นว่าเป็นคำให้การรับสารภาพที่มีความน่าเชื่อถือ เนื่องจากได้ความจากพันตำรวจตรีสุทิน เทพรักษ์ พนักงานสอบสวน และนายภูงศ์ รุ่งโรจน์ นายอำเภอบางปลาม้าว่าคำให้การรับสารภาพของจำเลยที่ 2 ตลอดจนบันทึกการนำชี้ที่เกิดเหตุและภาพถ่ายประกอบคำรับสารภาพเป็นไปด้วยความสมัครใจ รวมทั้งคำให้การรับสารภาพของจำเลยที่ 2 มีรายละเอียดต่าง ๆ ชัดเจนจึงมีความน่าเชื่อถือ เงื่อนงำในเรื่องการรับสารภาพเป็นไปโดยสมัครใจเป็นเงื่อนงำสำคัญที่ทำให้คำรับสารภาพนั้นรับฟังได้ เมื่อพนักงานสอบสวนและนายอำเภอซึ่งเป็นเจ้าพนักงานของรัฐเป็นข้าราชการระดับสูงและเป็นพยานคนกลางไม่มีส่วนได้เสียกับผู้ใดให้การสอดคล้องกันว่าคำให้การรับสารภาพของจำเลยที่ 2 และบันทึกการนำชี้ที่เกิดเหตุและภาพถ่ายประกอบคำรับ

สารภาพเป็นไปโดยสมัครใจ ประกอบกับเมื่อพิจารณาถึงลักษณะของคำรับสารภาพที่มีรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับการกระทำผิดของจำเลยที่ 2 อย่างชัดเจนเป็นที่น่าเชื่อถือ ไม่มีพิรุธให้เห็นว่าเป็นการแต่งเรื่องขึ้นหรือพนักงานสอบสวนปั้นแต่งเรื่องขึ้นมาเอง จึงน่าเชื่อว่าคำรับสารภาพของจำเลยที่ 2 เป็นความจริง แต่ในแง่ของนี้พนักงานหลักฐานที่เป็นคำให้การรับสารภาพในชั้นสอบสวนถือเป็นพยานนอกเล่า มีน้ำหนักน้อย ไม่อาจรับฟังลงโทษจำเลยได้โดยลำพัง จะต้องมีพยานหลักฐานประกอบจึงจะรับฟังลงโทษจำเลยได้ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 154/2538) และมีข้อน่าสงสัยเกิดว่าคำให้การของพนักงานสอบสวน บันทึกการนำซึ่งที่เกิดเหตุและภาพถ่ายประกอบคำรับสารภาพแนวคำพิพากษาศาลฎีกาถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของคำรับสารภาพไม่ใช่ว่าพยานหลักฐานที่จะนำมาประกอบคำรับสารภาพจนรับฟังได้ว่าจำเลยกระทำความผิดตามคำรับสารภาพ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2258/2533, 7562/2537, 465/2538)

3. พยานประกอบในคดีนี้ ได้แก่

3.1 นายเสวย มงคลรัตน์ ให้การว่าวันที่ 5 สิงหาคม 2527 เวลาประมาณ 11 นาฬิกา เห็นจำเลยที่ 2 และผู้ตายลงจากรถยนต์หลังบ้านจำเลยที่ 3 เดินเข้าบ้านจำเลยที่ 3 โดยมีจำเลยที่ 1 ตามเข้าไปด้วย

3.2 นายพุง คล้ายสุบรรณ ให้การว่าวันที่ 5 สิงหาคม 2527 เวลาประมาณ 11 นาฬิกา ได้พวยเรือผ่านบ้านจำเลยที่ 3 ได้ยินเสียงผู้หญิงร้องให้ช่วยดังมาจากบ้านจำเลยที่ 3

3.3 นายอุดม สว่างประเสริฐ ให้การว่าวันที่ 5 สิงหาคม 2527 เวลาประมาณเที่ยงวันได้ไปซื้อกล้วยที่บ้านจำเลยที่ 3 และที่ 4 พบจำเลยที่ 2 เช็ดถูรอยเลือด

3.4 นายอรรถ แสงอาวุธ ให้การว่าวันที่ 5 สิงหาคม 2527 เวลาประมาณ 21 นาฬิกา ได้พวยเรือหาปลาไปทางบ้านของจำเลยที่ 3 และที่ 4 เห็นจำเลยที่ 2 พวยเรือสวนทางมา มีจำเลยที่ 1 นั่งมาด้วย ตอนกลางเรือมีผู้หญิงนอนอยู่ เห็นจากแสงไฟหลอดนีออนและหลอดธรรมดา

3.5 นายถาวร ภูพันธ์ ให้การว่าวันที่ 5 สิงหาคม 2527 เวลาประมาณ 22 นาฬิกา ได้เดินหากบมาถึงบริเวณบ้านของนางเปศลซึ่งเป็นสวนกล้วยได้เปิดไฟฉายเห็นจำเลยที่ 1 และที่ 2 วิ่งหนีไปทางแม่น้ำ เมื่อฉายไฟไปที่ท้องร่องสวน เห็นผู้หญิงนอนอยู่มีใบตองปิดไว้

3.6 นายมานิตย์ โพธิ์โพธิ์ตร สารวัตรกำนันให้การว่า วันที่ 6 สิงหาคม 2527 นายเสวยมาเล่าให้ฟังเรื่องพบเห็นเด็กหญิงมิ่งสมรลงรถไปกับจำเลยที่ 2 และนายถาวรเล่าเหตุการณ์ที่พบเห็นให้ฟังจึงไปดูและพบศพเด็กหญิงมิ่งสมร

3.7 พันตำรวจโทเกษม เจริญดี สารวัตรใหญ่สถานีตำรวจภูธรอำเภอ

บางปลาม้า ให้การว่าใบที่เกิดเหตุตามที่ได้รับแจ้งพบศพเด็กหญิงมิ่งสมร ได้มีนายเสวย นายพุง นายอรรถและนายถาวร มาเล่าเหตุการณ์ที่พบเห็นให้ฟัง และนายอรรถ นายถาวร ได้ชี้ให้จับกุมจำเลยที่ 1

ศาลฎีกาเห็นว่าพยานแวดล้อมกรณีของโจทก์ดังกล่าวเป็นพยานแวดล้อมที่ใกล้ชิดกับการตายและการพบศพของเด็กหญิงมิ่งสมร เมื่อพิจารณาประกอบกันแล้ว เชื่อได้โดยปราศจากสงสัยว่าจำเลยที่ 2 ได้ร่วมกระทำความผิดกับจำเลยที่ 1 ซ้ำกันกระทำความผิดแล้วฆ่าเด็กหญิงมิ่งสมรจริง

4. คดีนี้จำเลยที่ 2 ยกเป็นข้อต่อสู้ในเรื่องฐานที่อยู่ว่าขณะเกิดเหตุจำเลยที่ 2 อยู่บ้านจำเลยที่ 3 และที่ 4 ซึ่งเป็นบิตามารดาตลอดเวลาจนถึงเวลากลางคืนติดต่อกับคืนวันที่ 6 สิงหาคม 2527 โดยไม่ได้ออกจากบ้านไปไหนเลย

5. การชี้แจงให้พยานหลักฐานแวดล้อมกรณีนี้เป็นไปตามหลักในเรื่องความสมเหตุสมผล ซึ่งเป็นการใช้เหตุผลโดยคำนึงถึงความน่าจะเป็นไปได้และหลักในการค้นหาความจริง จะเห็นได้ว่าพยานแวดล้อมในแต่ละกรณีมีความใกล้ชิดกับการตายและการพบศพของเด็กหญิงมิ่งสมร หรือที่เรียกว่าเป็นพยานแวดล้อมที่ใกล้ชิดกับกรณีที่เกิดเหตุหรือรู้เห็นใกล้ชิดเหตุการณ์สถานที่อันน่าสงสัยได้โดยแน่นอน ซึ่งเป็นหลักสำคัญในการฟังพยานแวดล้อมเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงอันเป็นประเด็นโดยตรงในคดี (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3156/2529) พยานแวดล้อมแต่ละปากมีความสอดคล้องตรงกันกับคำให้การรับสารภาพของจำเลยที่ 2 ในชั้นสอบสวน คำให้การของนายเสวย นายพุง นายอรรถและนายถาวร ยังสอดคล้องตรงกันกับคำให้การของพันตำรวจโทเกษม ที่ให้การถึงคำบอกเล่าของบุคคลดังกล่าวเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ความสอดคล้องตรงกันดังกล่าวทำให้ฟังได้ว่าถ้อยคำที่พยานให้การ เป็นความจริงตามกฎแห่งความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันที่ว่าเหตุการณ์อันหนึ่งจะมีความจริงได้ประการเดียว พยานหลายปากในเรื่องเดียวกันจะต้องสอดคล้องกัน และความสอดคล้องเชื่อมโยงกันของพยานแวดล้อมต่าง ๆ ทำให้เห็นว่าคำให้การรับสารภาพชั้นสอบสวนของจำเลยที่ 2 เป็นความจริงโดยพิจารณาจากการที่นายเสวยพบเห็นจำเลยที่ 2 และผู้ตายลงจากรถเดินเข้าบ้านจำเลยที่ 3 เมื่อเวลาประมาณ 11 นาฬิกาของวันที่ 5 สิงหาคม 2527 ในวันเวลาใกล้เคียงกันนายพุงได้ยินเสียงผู้หญิงร้องให้ช่วยจากบ้านจำเลยที่ 3 ต่อมาเวลา 12 นาฬิกานายถาวรเห็นจำเลยที่ 2 เช็ดถูรอยเลือดที่บ้านจำเลยที่ 3 เวลา 21 นาฬิกานายอรรถเห็นจำเลยที่ 1 และที่ 2 พายเรือมีผู้หญิงนอนอยู่กลางลำเรือ ถัดมา

เวลา 22 นาฬิกา นายถาวรเห็นจำเลยที่ 1 และที่ 2 วิ่งหนีและพบผู้หญิงนอนอยู่กลางร่องสวนมีใบตองปิดไว้ วันต่อมา นายมานิตย์สารวัตรกั้นและพันตำรวจโทเกษมสารวัตรใหญ่สถานีตำรวจภูธรอำเภอบางปลามารับคำบอกเล่าจากพยานดังกล่าวมีข้อเท็จจริงตรงกับคำเบิกความของพยานเหล่านี้ เมื่อนำข้อเท็จจริงมาประมวลเข้าด้วยกัน ประกอบเข้ากับคำให้การรับสารภาพของจำเลยที่ 2 ในชั้นสอบสวนทำให้มีน้ำหนักฟังได้โดยปราศจากสงสัยว่าจำเลยที่ 2 ได้ร่วมกับจำเลยที่ 1 กระทำความผิดตามฟ้องของโจทก์จริง

จากการวิเคราะห์สรุปได้ว่านอกจากประเด็นปัญหาข้อกฎหมายต่าง ๆ ของพยานหลักฐานแล้ว ประเด็นปัญหาข้อเท็จจริงว่าด้วยการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐาน ศาลฎีกาใช้หลักความสมเหตุสมผลเกี่ยวกับตัวของพยานกับความสมเหตุสมผลของข้อเท็จจริงที่พยานพิสูจน์มาวินิจฉัยชั่งน้ำหนักพยานหลักฐาน

4.4 ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการวางบรรทัดฐานการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานในคดีอาญา

4.4.1 ปัญหาที่เกิดขึ้นจากระบบกฎหมายและระบบศาลของไทย ระบบกฎหมายของไทยอยู่ในระบบประมวลกฎหมาย (civil law) กล่าวคือมีการบัญญัติกฎหมายในรูปของประมวลกฎหมาย (code) โดยจัดทำกฎหมายอย่างเป็นระบบ แบ่งเป็นหมวดหมู่ มีการกล่าวข้อความทั่วถึงซึ่งกันและกัน ในแง่นิติวิธีของกฎหมายในระบบซีวิลลอว์ถือว่าคำพิพากษาไม่ใช้ที่มาหรือบ่อเกิดของกฎหมาย ในระบบนี้ถือว่าการวินิจฉัยตัดสินคดีความต้องเป็นไปตามตัวบทกฎหมายโดยไม่ผูกมัดตามหลักเกณฑ์ที่ศาลตั้งขึ้น แต่ศาลอาจตัดสินคดีคล้ายตามเกณฑ์ของคำพิพากษาที่มีมาก่อน เนื่องจากเห็นว่าคำพิพากษาศาลฎีกาบรรทัดฐาน (The doctrine of precedent) เป็นเพียงตัวอย่างการปรับใช้กฎหมายเท่านั้น

ประเทศไทยแม้จะอยู่ในระบบประมวลกฎหมาย แต่แนวปฏิบัติในศาลยุติธรรมของไทยโดยทั่วไปยึดถือบรรทัดฐานคำพิพากษาศาลฎีกาเรื่อยมา โดยได้รับอิทธิพลจากระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ของอังกฤษ ที่เข้ามามีอิทธิพลต่อระบบกฎหมายและระบบการศาลไทยอย่างกว้างขวางลึกซึ้งนับตั้งแต่รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นต้นมา ที่จริงแล้วการที่ศาลล่างพิพากษาเดินตามคำพิพากษาของศาลสูงในคดีที่มีข้อเท็จจริงเป็นอย่างเดียวกันไม่ใช่ว่าเรื่องผิดพลาด ตรงกันข้ามจะเป็นการควบคุมความถูกต้องมิให้การวินิจฉัยคดีออกไปนอกเกณฑ์ที่ควรจะเป็นหรือที่เคยวาง

ไว้แล้ว อย่างไรก็ตามแม้ประเทศไทยจะมีแนวโน้มในการเดินตามคำพิพากษาศาลฎีกาบรรทัดฐาน แต่ศาลก็มีอำนาจใช้ดุลพินิจวินิจฉัยเป็นอย่างอื่นได้ เนื่องจากกฎหมายรัฐธรรมนูญบัญญัติให้ศาลมีอำนาจอันเป็นอิสระในการพิจารณาพิพากษาคดี³⁰ และคำพิพากษาศาลฎีกาไม่ใช่มีกฎหมายบังคับบังคับให้ผู้พิพากษาต้องพิพากษาคดีตามแนววินิจฉัยของศาลฎีกา โดยเฉพาะในเรื่องการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานในคดีอาญาประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227 ให้อำนาจศาลในการใช้ดุลพินิจวินิจฉัยชั่งน้ำหนักพยานหลักฐาน ประกอบกับศาลหรือผู้พิพากษาบางท่านอาจได้รับอิทธิพลในเรื่องนิติวิธีของระบบกฎหมายซีวิลลอว์ อาจเป็นเพราะจบการศึกษาจากประเทศที่อยู่ในระบบกฎหมายนี้หรือโดยเหตุผลอื่นใดก็ตาม สิ่งเหล่านี้อาจเป็นปัญหาในการวางบรรทัดฐานการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานในคดีอาญาโดยอาจเกิดความแตกต่างทางความคิดและในทางปฏิบัติในการเดินตามบรรทัดฐานคำพิพากษาศาลฎีกาในเรื่องการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานในคดีอาญา และเห็นว่าการวางบรรทัดฐานการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานในคดีอาญา เป็นการจำกัดดุลพินิจในการวินิจฉัยชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานของศาล

ในระบบการศาลไทยสำหรับคำพิพากษาศาลชั้นต้น ถ้าหากข้อเท็จจริงในแต่ละคดีเป็นอย่างเดียวกัน ผลของคำพิพากษาก็ควรเป็นอย่างเดียวกัน แต่ในทางปฏิบัติในศาลชั้นต้น เช่น ศาลอาญาซึ่งเป็นศาลใหญ่และศาลจังหวัดต่าง ๆ ที่มีอยู่ทั่วประเทศไม่มีหน่วยงานที่จะตรวจคำพิพากษาให้อยู่ในแนวบรรทัดฐานเดียวกันเหมือนศาลอุทธรณ์และศาลฎีกาซึ่งมีกองผู้ช่วยผู้พิพากษาทำหน้าที่นี้อยู่ ประกอบกับยังไม่มีกรรวบรวมแนวบรรทัดฐานคำพิพากษาศาลฎีกาให้เป็นระบบ เป็นหมวดหมู่ชัดเจนอย่างจริงจัง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวินิจฉัยคดี ดังนั้นผลของคำพิพากษาในศาลชั้นต้นจึงอาจเกิดความแตกต่างกันไม่เป็นไปตามแนวบรรทัดฐานคำพิพากษาศาลฎีกาวางไว้

4.4.2 ปัญหาความคลุมเครือไม่แน่ชัดว่าคำพิพากษาของศาลเกี่ยวกับการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐาน เป็นการวินิจฉัยในปัญหาข้อกฎหมายหรือข้อเท็จจริง ในเรื่องปัญหาข้อกฎหมาย ปัญหาข้อเท็จจริง อาจารย์ธานินทร์ กรัยวิเชียร ได้ให้คำอธิบายว่าปัญหาข้อกฎหมายได้แก่ปัญหา

30 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 249.

ที่เกี่ยวกับการตีความกฎหมาย เช่น ปัญหาว่าเช็คเป็นตัวเงินหรือไม่ (คำสั่งศาลฎีกาที่ 315/2512) ปัญหาเกี่ยวกับการตีความคำพิพากษา คำคู่ความ นิติกรรมสัญญาและเอกสาร เช่น การตีความข้อตกลงในสัญญา (คำพิพากษาฎีกาที่ 142/2492) ปัญหาเกี่ยวกับการปรับบทกฎหมายเข้ากับข้อเท็จจริงในคดี เช่น ปัญหาว่าควาวิญฉัยของศาลอุทธรณ์ที่ว่าอุทธรณ์ของจำเลย ต้องห้ามอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงเป็นควาวิญฉัยที่ใหม่ชอบกฎหมายหรือไม่ (คำสั่งศาลฎีกาที่ 225/2512)

ปัญหาข้อเท็จจริงได้แก่ปัญหาเกี่ยวกับการวินิจฉัยพฤติการณ์ที่เกิดขึ้นในคดี เช่น ข้อที่ว่าที่พิพาทเป็นของจำเลย จำเลยซื้อจากบิดาโจทก์ ส่วนที่ซึ่งนายกกองบิดาโจทก์ขายฝากจำเลยนั้นเป็นคนละแปลงกันเป็นปัญหาข้อเท็จจริง (คำพิพากษาฎีกาที่ 1039/2509) ปัญหาที่เกี่ยวกับการใช้ดุลพินิจของศาลตามรูปคดี เช่น ศาลล่างใช้ดุลพินิจวินิจฉัยคำพยานหลักฐาน และเชื่อว่าจำเลยกระทำผิดจริง โดยศาลล่างมิได้วินิจฉัยตรงข้ามหรือปราศจากหลักฐานในท้องสำนวนเป็นปัญหาข้อเท็จจริง (คำสั่งศาลฎีกาที่ 461/2493) ศาลล่างควรเชื่อพยานหลักฐานฝ่ายใด (คำสั่งศาลฎีกาที่ 269/2491) ปัญหาวินิจฉัยคำพยานว่าควรเชื่อหรือไม่ (คำสั่งศาลฎีกาที่ 336/2512) ³¹

การชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานในคดีอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227 เป็นเรื่องที่อยู่อำนาจของศาลที่จะใช้ดุลพินิจวินิจฉัยชั่งน้ำหนักพยานหลักฐาน ดังนั้นคำพิพากษาของศาลเกี่ยวกับการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานในคดีอาญาโดยทั่วไปจึงเป็นการวินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริง การฎีกาคัดค้านดุลพินิจของศาลเป็นการฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง (คำสั่งศาลฎีกาที่ 473/2508) การที่ศาลจะเชื่อคำพยานหลักฐานเพียงใดอย่างไรนั้นเป็นดุลพินิจของศาลแต่ละศาลหาใช่ข้อกฎหมายไม่ และในการวินิจฉัยพยานหลักฐานนั้นศาลทรงไว้ซึ่งอำนาจที่จะใช้ดุลพินิจหยิบยกหลักฐานใดขึ้นพิจารณาประกอบหลักฐานอื่นใด ไม่จำเป็นต้องหยิบยกมาทุกชิ้นทุกอัน

31 ชานินทร์ กรัยวิเชียร, คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง เล่มที่ 1. พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2521), หน้า 93-96.

และการหยิบยกและไม่หยิบยกเช่นนี้ไม่เป็นข้อกฎหมายประการใด (คำพิพากษาฎีกาที่ 631-638/2482) จำเลยฎีกาว่าโจทก์ไม่ได้ตัวผู้เสียหายมาเบิกความสนับสนุนคำฟ้อง จึงฟังไม่ได้ว่า จำเลยทั้งสองกระทำความผิด เป็นการโต้เถียงดุลพินิจเกี่ยวกับการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานของศาล เป็นการฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง (คำพิพากษาฎีกาที่ 3020/2524) ฎีกาว่าศาลอุทธรณ์ไม่ฟังคำพยานที่โจทก์อ้าง แต่ไปฟังคำพยานจำเลยที่ไม่มีน้ำหนักเป็นการคัดค้านดุลพินิจ ไม่ฟังพยานผิดกฎหมายเป็นฎีกาข้อเท็จจริง (คำพิพากษาฎีกาที่ 608/2524) จำเลยฎีกาว่าพยานโจทก์สร้างพยานหลักฐานขึ้นมาเป็นเหตุให้ศาลหลงเชื่อข้อเท็จจริงในทางที่เป็นผลร้ายแก่จำเลย ไม่ชอบด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 227 เป็นการโต้เถียงดุลพินิจในการวินิจฉัยชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานของศาลจึงเป็นปัญหาข้อเท็จจริง (คำพิพากษาฎีกาที่ 3811/2528) จำเลยฎีกาว่าจำเลยมิได้ทุจริตและมิได้หลอกลวงบรรดาผู้เสียหาย รวมทั้งไม่ได้รับเงินจากผู้เสียหาย เป็นการโต้เถียงดุลพินิจในการรับฟังพยานหลักฐานของศาลเป็นฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง (คำพิพากษาฎีกาที่ 5691/2539)

อย่างไรก็ดีข้อที่ว่าปัญหาเกี่ยวกับการใช้ดุลพินิจของศาลตามรูปคดีเป็นปัญหาข้อเท็จจริงนั้น หมายถึงดุลพินิจที่จะต้องฟังข้อเท็จจริงก่อนเท่านั้นจึงจะเป็นปัญหาข้อเท็จจริง เช่น ข้อที่ว่าพยานหลักฐานฝ่ายใดมีน้ำหนักกว่ากัน (คำสั่งศาลฎีกาที่ 264/2483) ส่วนดุลพินิจคดีที่ไม่ต้องอาศัยข้อเท็จจริงใดเลยศาลวินิจฉัยได้เองย่อมเป็นปัญหาข้อกฎหมาย เพราะศาลไม่ต้องฟังพยานใดเลยก็อาจใช้ดุลพินิจได้เอง เช่น ข้อที่ว่าศาลใช้ดุลพินิจควมสืบพยานโจทก์ต่อไปเป็นการชอบด้วยวิธีพิจารณาหรือไม่เป็นปัญหาข้อกฎหมาย (คำพิพากษาฎีกาที่ 472/2476) ³²

คำพิพากษาของศาลเกี่ยวกับการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานในคดีอาญาบางกรณีศาลฎีกาวินิจฉัยว่าเป็นปัญหาข้อกฎหมาย เช่น ปัญหาว่าศาลสำงวินิจฉัยคดีโดยฝ่าฝืนจากคำพยานหลักฐานในท้องสำนวนหรือไม่นั้น เป็นปัญหาข้อกฎหมาย (คำพิพากษาฎีกาที่ 256/2478) ปัญหาว่าคำพยานชั้นสอบสวนคำพยานบอกเล่าฟังเป็นพยานได้เพียงใดเป็นปัญหาข้อกฎหมาย (คำพิพากษาฎีกาที่

51/2498) บัญหาว่าศาลอุทธรณ์วินิจฉัยเกินความจริงและคาดคะเนเหตุการณ์มาลงโทษจำเลยหรือไม่ เป็นปัญหาข้อกฎหมาย (คำสั่งร้องศาลฎีกาที่ 2596/2537) ศาลไม่พิจารณาถึงพยานหลักฐานในสำนวนคดีว่าให้รับฟังให้เชื่อถือได้เพียงใด จะอาศัยแต่คำพิพากษาวินิจฉัยในคดีเรื่องก่อนมารับฟังเป็นพยานหลักฐานเพื่อใช้ลงโทษจำเลยเป็นการไม่ชอบ เป็นปัญหาข้อกฎหมาย (คำพิพากษาฎีกาที่ 386/2529) คำพิพากษาที่มีได้นำข้อเท็จจริงที่คู่ความนำเสนอเป็นหลักในการวินิจฉัย และไม่ได้ให้เหตุผลในการตัดสินในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายจากพยานหลักฐานในสำนวนไม่ชอบด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 186 (6) และมาตรา 227 (คำพิพากษาฎีกาที่ 3241/2529)

ตามแนวคำพิพากษาฎีกาดังกล่าวผู้เขียนเห็นว่าการใช้ดุลพินิจซึ่งนำพยานหลักฐานในคดีอาญาแม้จะเป็นการวินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริง แต่ก็มีกรณีที่ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าเป็นปัญหาข้อกฎหมาย เช่น การวินิจฉัยคดีที่ฝ่าฝืนจากคำพยานหลักฐานในห้องสำนวนหรือผิดไปจากสำนวนหรือเกินความจริงหรือการคาดคะเนเหตุการณ์มาลงโทษจำเลย หรือมีได้นำข้อเท็จจริงที่คู่ความนำเสนอเป็นหลักในการวินิจฉัย เป็นต้น ซึ่งกรณีดังกล่าวมีลักษณะเป็นการใช้ดุลพินิจที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายอย่างไรก็ดีมีคำพิพากษาฎีกาบางเรื่องที่วินิจฉัยว่าการที่ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยว่าจำเลยที่ 3 หลอกหลวงผู้เสียหายว่าจะพาไปเที่ยวแล้วพาผู้เสียหายไปให้ ก.กระชากเรา เป็นการคลาดเคลื่อนไปจากพยานหลักฐานในสำนวน เพราะพยานหลักฐานจริงที่ฟังไม่ได้ว่าจำเลยที่ 3 ได้ใช้อุบายหลอกหลวงพาผู้เสียหายไปเพื่อให้สำเร็จความใคร่ของผู้อื่น ศาลฎีกาเห็นว่าเป็นการได้เพียงข้อเท็จจริงที่ศาลอุทธรณ์รับฟังมา จึงเป็นปัญหาข้อเท็จจริง (คำพิพากษาฎีกาที่ 2994/2531) ความไม่ชัดเจนแน่นอนเหล่านี้ก่อให้เกิดปัญหายากในการอุทธรณ์ ฎีกาคำพิพากษา เนื่องจากกฎหมายจำกัดสิทธิของคู่ความในการอุทธรณ์ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง³³ และโดยเหตุที่ศาลมักจะมีแนวคิดว่าการซึ่งนำพยานหลักฐานเป็นเรื่องของการใช้ดุลพินิจซึ่งเป็นปัญหาข้อเท็จจริง จึงอาจมีแนวคิดในการวินิจฉัยคดีที่ไม่เดินตามแนวคำพิพากษาฎีกาโดยถือว่าไม่ใช่ข้อกฎหมาย และเป็นเหตุให้ศาลฎีกาไม่มุ่งเน้นในการวางบรรทัดฐานการซึ่งนำพยานหลักฐานในคดีอาญาโดยถือว่าการซึ่งนำพยาน

³³ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 193 ทวิ, 218, 219.

หลักฐานเป็นเรื่องของคุณพิณในการวินิจฉัยข้อเท็จจริง

การอุทธรณ์ฎีกา ปัญหาเกี่ยวกับคุณพิณในการวินิจฉัยซึ่งนี้หนักพยานหลักฐานนั้น ในประเทศที่ใช้กฎหมายคอมมอนลอว์โดยเฉพาะอังกฤษและสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีคณะลูกขุน ทำหน้าที่ในการวินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริง ผู้พิพากษาจะทำหน้าที่กลั่นกรองพยานหลักฐาน ตามหลักเกณฑ์ที่วางไว้อย่างเคร่งครัด ไม่ให้พยานหลักฐานที่ไม่ชอบเข้าไปสู่การรับรู้ของ คณะลูกขุน เพื่อป้องกันการก่อให้เกิดอคติและความลำเอียงในจิตใจของคณะลูกขุน ดังนั้น ในชั้นซึ่งนี้หนักพยานหลักฐานของคณะลูกขุนจึงเป็นการการซึ่งนี้หนักพยานหลักฐานที่มีคุณค่าและ รับฟังได้โดยชอบด้วยกฎหมาย แม้คำวินิจฉัยของคณะลูกขุนซึ่งเป็นปัญหาข้อเท็จจริงจะอุทธรณ์ต่อ ศาลสูงไม่ได้ ข้อสงสัยในคำตัดสินของคณะลูกขุนน่าจะมีอยู่น้อยโดยผลของการกลั่นกรองพยาน หลักฐานดังกล่าว แต่การพิจารณาตีของประเทศที่ใช้ระบบประมวลกฎหมาย เช่นประเทศไทย ในทางปฏิบัติศาลจะรับพยานหลักฐานทุกชิ้นเข้าสู่สำนวนไม่ว่าจะเป็นพยานหลักฐานที่รับฟังได้ หรือไม่ก็ตาม แล้วไปวินิจฉัยปัญหาการรับฟังพยานและปัญหาความน่าเชื่อถือของพยานในชั้นทำ คำพิพากษา ทำให้เกิดปัญหายุ่งยากในการซึ่งนี้หนักพยานหลักฐานโดยเฉพาะผู้พิพากษาที่ยังมี ประสบการณ์น้อย ลักษณะดังกล่าวการใช้ดุลพินิจซึ่งนี้หนักพยานหลักฐานของศาลจึงอาจเกิดความ คลาดเคลื่อนมีข้อสงสัยได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ดุลพินิจที่ขัดหรือฝ่าฝืนบรรทัดฐานการซึ่งนี้หนักพยาน หลักฐานในคดีอาญา ซึ่งบรรทัดฐานดังกล่าวเป็นที่ยอมรับแล้วว่าถูกต้องและถือ ปฏิบัติตาม แต่โดยผลของการถูกจำกัดสิทธิในการอุทธรณ์ฎีกาตามกฎหมาย เนื่องจากเป็นปัญหา ข้อเท็จจริง จึงทำให้ศาลสูงไม่อาจตรวจสอบการใช้ดุลพินิจของศาลล่างได้ผู้เขียนเห็นว่าทางออก ในการแก้ปัญหาคำวินิจฉัยซึ่งนี้หนักพยานหลักฐานที่ขัดหรือฝ่าฝืนบรรทัดฐานการซึ่งนี้หนักพยาน หลักฐานในคดีอาญาก็โดยการทำให้อุทธรณ์ฎีกาเป็นปัญหาข้อกฎหมาย เพื่อให้ศาลสูงได้มีโอกาส ตรวจสอบการใช้ดุลพินิจของศาลล่างว่าเป็นไปโดยชอบหรือไม่ โดยทำเป็นด้วยกฎหมายให้ถือว่า ปัญหาการใช้ดุลพินิจที่ขัดหรือฝ่าฝืนบรรทัดฐานการซึ่งนี้หนักพยานหลักฐานในคดีอาญา เป็นปัญหา ข้อกฎหมายหรือศาลฎีกาวางบรรทัดฐานขึ้นมาใหม่ ว่าปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาข้อกฎหมาย อย่างไรก็ตาม ก็ดีจะต้องเข้าใจว่าการทำให้ปัญหาข้อเท็จจริงเป็นปัญหาข้อกฎหมายก็เพื่อประโยชน์ในการอำนวยความสะดวก ยุติธรรมแก่คู่ความให้เกิดสิทธิอุทธรณ์ฎีกา โดยเป็นเพียงการให้ถือว่า เป็นปัญหาข้อกฎหมาย สถานะที่แท้จริงของปัญหาข้อเท็จจริงหาได้กลายเป็นปัญหาข้อกฎหมาย เช่นเดียวกับปัญหา ข้อกฎหมายโดยทั่วไป